ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորաշէնեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK" Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրն.
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

Վերջին տարիներու մէջ գաղթականական հոսանքը ամէնէն աւելի գնաց հաստատուիլ Ամերիկայի մէջ, ուր արդէն իսկ բաւական թուով հայ պանդուխտներ կը գտնուէին, գլխաւորաբար Խարբերդէն ու Մալաթիայէն։ Այսօր, թէեւ չենք գիտեր թէ ի՛նչ է այդ Հայերուն որոշ թիւը, բայց այլ եւ այլ առիթներու մէջ ստացուած տեղեկութիւններ սա ենթադրութեան յանգիլ կու տան զմեզ, թէ այս պահուս բաւական ստուար թուով Հայեր կը գտնուին Միացեալ-Նահանգաց զանազան քաղաքներուն մէջ։

Եւ սակայն, ցաւալի է ըսել թէ այդ ահագին գաղթականութիւնը բարոյական անհուելի վիճակի մը մատնուած է, վիճակ մը՝ որ լաւ թելադրութիւններ չի ներշնչեր մեզի։ Ժամանակէ մը ի վեր ամէնէն տարօրինակ լուրերը կը ստանանք, ամէնէն այլանդակ տեղեկութիւնները կ'առնենք Ամերիկայի հայ գաղութին վրայ. աններդաշնակ խնամութիւններ, անհեթեթ ամուսնալուծութիւններ, անկանոն վարք ու բարք, սովորական բաներ մը դարձեր են հոնտեղի Հայերուն համար, որոնցմէ ստուար մեծամասնութիւն մը վրայէն թօթուած է իր ցեղին ընտանեկան բարքերն ու սովորոյթները, եւ հեռու կը մնայ իր եկեղեցիէն զոր մոռցած է կարծես։ Բաւմնեցուցիչ այլասերում մը որուն հետեւանքները սրտի սեղմումով կը գուշակենք, մտաբերելով այն տխուր վախճանը՝ զոր այդ միեւնոյն պայմաններուն մէջ ունեցան հին գաղթականութիւններ, ինչպէս օրինակի համար Լեհաստանինը։ Եւ օր օրի ընտանիքներ կ'աւելնան արդէն իսկ Ամերիկա հաստատուած Հայերուն, գաղութը կը ստուարանայ, ու շատ չանցած, Նորեկներն ալ տեսակ մը ճակատագրականութեամբ կ'իյնան այդ այլասերման անկարեկիր հոսանքին մէջ՝ որ օտարութեան գիրկը կը մղէ զիրենք։

* * *

Եւ որչա՜փ դժբաղդութիւններ, որչափ թշուառութիւններ՝ որոնք այդ տխուր վիճակին շուրջը ցաւի, մոմ քումի բաղուանդ մը կը հիւսեն։ Տարիներով գործարաններու աղտոտ մթնոլորտը ծծած, ցուրտին բուքին անխնայ տատած, մաշած երիտասարդներ՝ որոնք ուտելիքնին պակսեցուցած են քիչ մը դրամ մէկ կողմ դնելու համար, խնամութեան կապ մը կը հաստատեն Ամերիկացի ընտանիքներու հետ, ահագին ծախքեր կ'ընեն, ու ճիշդ ինքզինքնին երջանիկ կարծած պահերնուն ճամբու կը դրուին։ Անատոլուցի Հային եւ Ամերիկացի աղջկան բարքերը բնաւ չեն կրնար ձուլուիլ. իրարու հակասող սովորոյթներ դէմ դէմի կու գան ամէն մէկ վայրկեան, անհամաձայնութիւնը կը ծագի, տանը խաղաղութիւնը եւ անոր հետ ընտանեկան սէրը, — եթէ երբեք կայ, — կը վրդովուի, ու վերջապէս բաժանումը անհրաժեշտ կը դառնայ։

Կան որ իրենց տարիներու վաստակը խենթ քմահաճոյքի մը կը զոհեն, եւ կամ կը վատնեն այպանելի յարաբերութիւններ հաստատելով Ամերիկացի վատահամբաւ կիներու հետ, նիւթական ու բարոյական կրկին տեսակէտներով ինքզինքնին սպաննելով։

Ուրիշներ, մինչեւ իրենց ծննդավայրէն հարսնցու բերել կու տան. աղջիկները ճամբայ կ'ելլեն, բայց դեռ Ամերիկա չհասած՝ տրամադրութիւնները կը փոխուին երիտասարդներուն քով, որոնք առանց իրենց բերել տուած «հարսնցու»ին վիճակը մտաբերելու, արդէն իսկ ամուսնացած կամ յարաբերութիւն հաստատած կ'ըլլան Ամերիկուհիի մը հետ։ Ու խեղճ աղջիկները օտար երկրի մը մէջ կը պարտաւորուին ձեռնտու ամուսին մը գտնել իրենց։ Շատ հեղ ալ այդ իբր «հարսնցու» եկած աղջիկներուն համար ահագին կռիւներ կը ծագին. կռիւներ՝ որոնց միակ պատճառը գաղթականներուն մէջ տիրող բարքի ապականութիւնն է, որ ամէն ժամ գայթակղութեանց տեղի կու տայ։ Երիտասարդ մը իրեն համար նշանուած մը կ'սպասէ իր բնագաւառէն, եւ ճամբու ծախքն ալ կը ղրկէ որ աղջիկը ելլէ Ամերիկա երթայ։ «Հարսնցու»ն կը հասնի, բայց հազիւ ցամաք ելած, ուրիշ երիտասարդ մը կը համոզէ, կը հրապուրէ զինքը եւ հետը կ'ամուսնանայ։ Մինչեւ այն ատեն միւս երիտասարդն ալ հասած ըլլալով, իր վճարած ճամբու ծախքը կը պահանջէ, ու գոհացում չգտնելով կռիւ մը կը սկսի որ մինչեւ ոստիկանատուն կ'առաջնորդէ զիրենք... երբեմն նորհարսն ալ մէկտեղ։

Դեռ հարիւրաւոր այս տեսակ ցաւալի իրողութիւններ, աղտոտ դրուագներ կարելի է քաղել Ամերիկահայոց կեանքէն, չարաւոտ ամբողջութիւն մը որ ո՛չ մէկ մխիթարիչ հանգամանք կրնայ ունենալ ո՛ւ եւ է Հայու համար։

* * *

Եւ սակայն անկարելի է չընդվզիլ այդ այլասերման հանդէպ. հայ ցեղը, երբե՛ք այս աստիճան ստորնացած չէր օտարութեան գիրկը. երբե՛ք այս աստիճան մոռցած չէր իր Եկեղեցին ու աւանդութիւնները. եւ մեր զարմանքը ա՛լ աւելի կը շեշտուի, երբ կը մտաբերենք թէ Ամերիկայի հայ գաղութին մեծագոյն մասը գաւառացի Հայերէ բաղկացած է. մարդիկներ՝ որոնք ծայրագոյն նեղութեան մէ՛ջ միայն եկեղեցական ու ընտանեկան աւանդութիւններէ ուժացած են, եւ ան ալ ընդհանրապէս ժամանակաւոր։ Անոնց համար եկեղեցին ու ընտանիքը մէկ են. որովհետեւ իրենց հոգին, սիրտը, աւանդութիւնները, հաւատալիքները հաւասարապէս կապուած են անոնցմէ ամէն մէկուն. անոնց իւրաքանչիւրը թելն է՝ որ զիրենք կը զօդէ բոլոր այդ բաներուն հետ։

Ուրեմն ի՞նչու այս խաթարումը, ինչո՞ւ այս այլասերումը։

Վերջերս ստացուած նամակներու շնորհիւ միայն կրցանք լուծել այս հանգոյցը. — Ամերիկայի հայ գաղութին մէջ հայ կղերը շատ ինկած է, եւ ճիշդ եկեղեցական պաշտօնէութեան այդ անկեալ վիճակն է պատճառ՝ գաղթականներու Եկեղեցիէն հեռանալուն։ Ամերիկայի Հայոց հովիւ Տ. Յովսէփ եպիսկոպոս Սարաճեան կրնայ շա՛տ պատուական եկեղեցական մը ըլլալ. միւս կողմէ Խադ եւ Մաշթոց վարդապետներն ալ գովելի գործունէութիւն մը ցոյց կու տան հոն. վերջինին վրայ մանաւանդ, շարունակ գովեստով կը խօսին Ամերիկայէն հասած նամակներ։ Միայն թէ, ո՛չ Յովսէփ եպիսկոպոս եւ ոչ ալ երկու վարդապետները կրնան այդ ընդարձակ գաղթականութեան բոլոր խաւերուն մէջ մտնել, թէ՛ իրենց կուսակրօնութեան պատճառաւ եւ թէ՛ իրենց պաշտօնին աւելի վարչական հանգամանք մը ունենալուն։ Անհրաժեշտ ամուսնացեալ կղերն է, բուն տէր պապան՝ որ կարենայ իր հօտը շուրջը ժողվել, եւ ամէն տուն մտնելով յորդորել մարդիկը։ Բրովիտէնս, Լօրէնս եւ Շիքակօյի թեմերը որոնց մէջ ահագին թուով Հայեր կան, քահանայ չունին այս պահուս. բովանդակ Ամերիկայի մէջ երկու հատ միայն կայ, բայց անոնք ալ տգէտ ու ապիկար ըլլալնուն, օգուտ մը ունենալէ աւելի մակաբոյծի դեր կը կատարեն։ Այսպէս, երբ եկեղեցին քահանայէ զուրկ է, ժողովուրդէ՝ ալ զուրկ կ'ըլլայ. եւ եկեղեցիէն զուրկ ժողովուրդ մը անպատճառ կ'իյնայ այն ողորմելի ու միեւնոյն ատեն ցաւալի դրութեան մէջ՝ ուր կը գտնուի այսօր Ամերիկայի Հայոց գաղութը։

* * *

Կը կարծենք թէ Ամերիկահայոց այդ տխուր վիճակին հանդէպ ամէն մարդ միակ կարծիք մը միայն կրնայ ունենալ. — կարելի եղածին չափ շուտ դարման մը տանիլ անոր, Ամերիկա ղրկելով քանի մը արժանաւոր եւ ամէն կերպով իրենց պաշտօնին գիտակից քահանաներ։ Հին հայ գաղթականութեանց պատմութիւնը մեր աչքին առջեւն է. անոնցմէ ամէնուն ալ կորուստը եկեղեցիէն ծնունդ առած է, կա՛մ բնաւ արժանաւոր պաշտօնեայ չգտնուելուն եւ կամ Նիկօլ եպիսկոպոսներու պէս անպիտաններ գտնուելուն պատճառաւ։

Սարաճեան Յովսէփ եպիսկոպոս լաւ հասկցած կ'երեւայ այս պարագան, քանի որ ի՛նք ամէնէն աւելի հոգ կը տանի այդ քահանայի պակասութեան խնդրին՝ զոր կարգադրելու համար նոյն իսկ դիմումներ ըրեր է, կ'ըսեն, թէեւ առանց արդիւնք մը ձեռք ձգելու։ Այդ քահանաները հոգալու գործը անշուշտ ազգ. մամուլին չէր։ Մեր պարտքը մատնանիշ ընելն էր միայն. հետեւանքին վրայ թող մտածեն անո՛նք որ այդ պարտականութիւնը ունին հանդէպ Ազգին. ու մանաւանդ պէտք է դիմաւել, կասեցնել այդ այլասերումը՝ որ կրնայ Ամերիկայինն պէս ստուար հայ գաղութ մը ոչնչացնել։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՒ ՆՕԹԵՐ

Ե.

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

8 Փետր. Երեքշաբթի

Հանրային հաստատութիւններով լեցուն է Իզմիր. տարբեր ազգերու հիւանդանոցներ, կրթարաններ, դպրոցներ, որբանոցներ, բաւական մեծ տեղ մը կը գրաւեն հոն։ Կ'այցելենք մէկ քանիներուն, ուր մաքրասէր Իզմիրցին կրցած էր իր գոյնը դրոշմել։ Մրցող գործունէութիւն մը անդուլ ճիգեր կը թափէ նոյն իսկ ամէնէն զուարթ պարահանդէսներէն նիւթական օժանդակութեան մեծագոյն բաժինը հանելու իրենց մահիճներուն գամուած ամէնէն յուսահատ հիւանդներուն կամ որբերուն։ Իզմիրեան զուարճասէր բարքերու մէկ կարկառուն կողմն է ասի, որ շատ աչքի կը զարնէ հոս, ուր Իզմիրցի կինը՝ պաշտօնապէս ինքզինքը ազատագրուած կը զգայ սալօնի կեանքին մէջ նետուելու, համարձակ ու sերֆօյեկ (?), խաղերու եւ պարերու մէջ խեղդելու համար իր ծայրայեղօրէն դանդաղ եւ բակի նստողական կեանքի մէջ մաշուած զգայնութիւնը։ Կրթական գործը, սակայն, որուն համար բաւական լուրջ գումարներ կը ծախսուին, չի համապատասխաներ նիւթական շէնքերու կանոնաւորութեան։ Օտարամոլութեան բուռն հոսանքը, որջացած կուսակցութիւններու խուլ հակառակութիւնները, ու ողորմելի անտարբերութիւնը, գոցցած են տոհմային կրթարաններէն, նիւթական մեծագոյն ուժերը երթալ վատնելու համար օտար վարժարաններու ծոցը։ Հոս շատ պիտի տեսնէք 20—25 տարեկան երիտասարդներ, որոնք տգէտ ըլլան հայերէն խօսակցութեան մը. է՛ն գործածական լեզուն՝ նոյն իսկ ընտանիքներու մէջ՝ յունարէնն է, ու տեղ տեղ Ֆրանսերէնը, անգլիերէնը ու իտալերէնը։ Ազգային պաշտօնէութեան կողմէ վստահելի, ջղուտ եւ յարատեւող ճիգեր միայն պիտի կրնան այդ անկումէն վեր բարձրացնել Իզմիրը, եւ դնել զանիկա իր արդար բաժնին մէջ, աւելի բարձր, աւելի պատուաւոր դիրքով, որուն արժանի է Իզմիրցին իր արդի կացութիւնով։ Ուրախառիթ կէտը սա է որ, ժամանակէ մը ի վեր Իզմիրի սիրտը մեծցող երիտասարդութիւնը նոր նոր զգացումներ կը դնէ իր վարմունքին ու գործունէութեան կերպին մէջ, քաղաքի ընտանեկան կեանքը փրկելու իր օտարասէր վիպականութեան հոսանքէն, եւ անոր վրայ դրոշմելու տոհմայնութեան յատուկ բարքերու մաքրութիւնը եւ կեցաղավարութիւնը։ Յաջողութիւն իրենց։

Անցողակի կերպով ըսեմ, որ ես չպիտի խօսիմ բնաւ, այս Նօթերուս մէջ, ազգային տեղական գործերու եւ հաստատութիւններու մասին. տեղական թղթակիցներու պաշտօնն է ատի, որուն չեմ ուզեր միջամտել։

9 Փետր. Չորեքշաբթի

Բուռն փափաք մը կը զգամ մէջս, քաղաքէն քիչ մը դուրս նետուելու, ու հետաքրքրութիւնս գոհացնելու մասամբ՝ հոն, գերեզմանատունը, ուր կը հանգչի Իզմիրի անցեալ կեանքը։ Կրօնական պարզ հաւատք մը ինծի սա համոզումը կազմել տուած էր, թէ ամէնէն ճշմարտախօս լեզուները, ամէնէն պարզ ու հաւատարիմ դէմքերը գերեզմաններու մէջ կ'ապրին։ Իզմիրցին իր նուրբ ճաշակով կրցած է գերեզմաններէն վերցնել մահուան ներշնչած ցուրտ արհաւիրքը. տրտմուն ու տխուր բոյրը երբեք չես զգար հոն, երբ առաջին անգամ գերեզմանատուն մտնես։ Քանդակագործին գրիչը ամէնէն նուրբ եւ ամէնէն աննշմարելի գիծերը դուրս ցայտեցուցած է կիսանդրիներու եւ արձաններու վրայ, որոնք մեծածախս շիրիմներու վրայ, կամ բարձրացող գմբէթներու տակ կը հանգչին, անշա՛րժ, քարացած բիբերով։ Շրջանակուած նկարներ կիներու, աղջիկներու, երիտասարդներու, որոնց մեռնող աչքերուն մէջ կը վառի կեանքի հեւծոտ ձգձգումը, ծաղկէ պսակներու մէջ հանգչած, մեզի կը ստիպեն կանգ առնել պահ մը իրենց առջեւ, ըսել տալու համար մեզի, թէ դեռ կ'ապրին իրենք, երազներու եռանդոտ քունով, աշխարհքէն անյագ անկուշտ, միշտ կառչած անոր վայելքներուն։ Մանկամարդ կիներու արձաններ՝ աղօթող կոյսերու շալիկը հագած, իրենց դէպի անհունութիւնը երկնցող ծարաւի աչքերուն մէջ բրոտ ու մելոյշ, կը մարեն ծխացող երազներու բորբ հոգին, ճեղքելով հոգեվարքի խուճապող սարսուռը, բեղուն տարտամութիւնը իրենց էութեան հոգիի աննիւթ թեւերը, հրեշտակներու եթերային բոյրը թօթելով իրեց քարացած վարս հեղեղներէն։ Կը շարունակենք մեր ճամբան, անձրեւէն տամկացած խոտերուն մէջէն. Որբերեան՝ գերեզմաններու բարեկամը հակառակ իր զուարթամտութեան, կանգ կ'առնէ սնարը անշուք գերեզմանի մը, որուն վրայ դեռ կ'երկննային նուիրուած փունջի մը ծաղուէնները։ Զուհաճեանի գերեզմանն էր... սրտի լուռ աղօթք մը կը նուիրեմ իր հողակոյտին, անշուք այդ շքամիր (?) թաղին ծոցը, ու աչքս կ'երկնցնեմ դէպի մառուէն անդին ուր ղարիպներու թաղը կը տարածուի անյայտ հողաբլուրներով։

Ամբողջ պատրանքը կը սաւառնէր այդ պճնոտ գերեզմանատան խորերէն, ուր մեռելներու լեզուն՝ քարերով արտայայտուած՝ ամէնէն ստախօսն էր ու ամէնէն դիւայնականը։ Պարկեշտ մարդերուն դրացի, անոնց հողերովը լմուած շիրիմներ կան հսկայ, անձնասպաններու, սրիկաներու, աղտոտներու, որոնցմէ ոմանք իրենց վրայ կը կրեն ամէնէն գեղեցիկ, ամէնէն խաբեբայ ներբողները անցած պարկեշտ գործունէութեան։ Սուտ համբաւի գաղութիւնը հոս կը մամիանար. վա՜յ ապագայ Իզմիրցիներուն, որոնք իրենց պատմութեան ատաղձը այդ գերեզմաններէն պիտի քաղեն օր մը։ Քարէ դիմակները կը լածուին, կը հալին մեր մտքերուն մէջ, տեղի տալով հոն ծնող նողկանքին...։

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՎԵՐՋԻՆ ԲԵԿՈՐ ՄԸ
ՀՆԴԿԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

Քսան երեսուն տարի առաջ, երազողներու ու ճառախօսներու երանելի սերունդին, լրագիրներու մէջէն կ'անցնէր Հնդկաստանը, իր կողքին մէջ միլիոնաւոր լիրանոց ժառանգութիւններու հեշտագին երազով. ու քանի մը տասնեակէն աւելի եղան տարաբաղդներ, որ իրենց կեանքը ամբողջ սպառումի հրայրքներու մէջ անցուցին, օրն ի բուն մագաղաթներու ու վաւերագիրներու վրայ հակած, Պատրիարքարանի դուռը ափ առած, ու Մարմարայի մշուշներուն ընդմէջէն ակնապիշ միալով այդ անսպառ ժառանգութեանց, որոնք վայրկենապէս պիտի հարստացնէին զիրենք։ Այդ ժառանգութեանց երազատեսներու հետքերը գուցէ միայն տակաւին Պոլսոյ մէջ. յօդուածիս նիւթը այդ չի նկատեր, ու ոչ ալ անցողակի պիտի խօսիմ այն վեց եօթը հայուհիներուն վրայ, որոնք Իզմիրէն մեկնած են տարիներէ ի վեր, իրենց կեանքը կապելու ազնիւ Հնդկահայերու կեանքին, հետերնին տանելով հայկական ընտանիքի մօրական քաղցրութիւնը, ու տոհմային երդիքի սէրը իր պաշտելի ու խնկելի զգացումներով։

Բարեկամներէս Հնդկահայ վաճառական մը բաւական ատեն է յանձնած էր ինծի ընդարձակ ձեռագիր թարգմանութիւն մը — Ուիլեմ Տրէյփըրի Դիմամարտութիւն կրօնի եւ գիտութեան անուն նշանաւոր գործը, զոր բնագրին տասներորդ տպագրութենէն թարգմանած է Կալկաթայի դպրոցին հայ ծերունազարդ ուսուցիչը, Թ. Տէր Ստեփաննոսեան։

Պալեան Եպիսկոպոսին օրինակելի համբերութիւնը կը պակսի ինծի ըսելու համար թէ ձեռագիրը քանի՞ մատնաչափ լայնութիւն ու թանձրութիւն ունի, սակայն տխրագին վերյուշումներու շղթայ մը կ'անցնի առջեւէս, որովհետեւ այն կու գայ Հնդկաստանէն, ուր հայ լրագրութեան նախապետը Յարութիւն Քահանայ Շմաւոնեան առաջին անգամ հրատարակեց իր Ազդարարը, ուր Մեսրոպ Թաղիադեանց եւ ուրիշներ, բնավայրէն հազարաւոր մղոններ հեռու, երբեմն աչքի լոյս թափեցին տոհմային ինքնատիպ գրականութիւն մը արտադրելու. զուր ջանքեր, որ օտարութեան աւերիչ հոսանքին տակ նկուն եւ ապարդիւն մնացին։ 787 մեծադիր էջերէ բաղկացած այս թարգմանութիւնը, չեմ գիտեր ինչո՞ւ տրտմագին ստուերներու շարք մը կը բերէ իր հետ. կը վերազարթնուն Սամուէլ Մուրատներ ու Ռափայէլ Ղարամեաններ, կարծես առասպելական, մշուշներու մէջ խոշորցած դէմքեր, որոնց սերունդը անհետացած է առ յաւէտ։

* * *

Թարգմանութեան լեզուն գրաբառ է, բայց ոչ ոսկեդարու համով հոտով, նաշխուն ու կոկիկ գրաբառը, այլ ԺԲ., ԺԳ. դարերուն իր զոյգը ունեցող լեզու մը, որուն գոյութիւնը ներկայ օրերուն ո եւ է փաստով արդարացուած չի գտներ այլեւս։

Ոճը դանդաղ է ու քիչ մըն ալ ճապաղ, ու կարդացողը միջնադարեան վանականի մը ձեռագրին վրայէն անցած ըլլալու տպաւորութիւնը կ'ունենայ։ Թէեւ գրքին հեղինակը Տրէյփըր, աննման բոլորովին Հըքսլիի եւ Սբենսըրի, իր բոլոր հեղինակութիւններուն մէջ պարզ, վառ ու թրթռուն անգլիերէն մը գործածած է։

Ուղղակի սրտի եւ զգացումներու հետ կը վերաբերուի եւ զանոնք թունդ կը հանէ թարգմանութեան ձօնը, ուղղուած վարժապետի մը կողմէ իր երեք սիրեցեալ աշակերտներուն, երեքն ալ ծովերով, լեռներով զատուած իրմէ, ծերունի ուսուցչի մը կարօտակէզ հուսկ ողջոյնը կարծես, զոր կը մղուիմ հոս ընդօրինակել բառ առ բառ։

«Սիրեցեալ հոգեւոր զաւակունք իմ
Ղեւոնդ Մկրտիչեան,
Մնացական Ստեփաննոսեան,
Գէորգ Մ. Տէր Յովհաննէսեան,

«Դէպ եղեալ ինձ ընթեռնուլ զմատեանս, որ թուեցաւ ինձ լի եւ զեղուն բազմադիմի ծանօթութեամբ, արժանի գիտութիւն կարեւոր խնդրոց եւ առարկայից, խորհուրդ անկաւ ի միտս իմ թարգմանել զայն ի լեզուն ազգի մեր, զոր եւ արարի բաժին տալով այնմ երբեմն ի ժամանակէ ազատութեան իմոյ յաւուրս զբաղմանց։ Վաստակ սիրոյ եղեւ ինձ այս, վասնորոյ եւ պտուղ սիրոյ, սիրայօժար ընծայեմ Ձեզ զսոյն, ո՛չ մեծ ինչ արդարեւ, այլ մե՛ծ եւ անկեղծ սիրոյ յայտաբար։ Հաճեցի՛ք ընդունիլ, Սիրեցեալ զաւակունք իմ, իբր լոկ նշան ինչ խորազգաց երախտագիտութեան վասն անհուն սիրոյն եւ կաթոգնութեան, զոր ցուցիք եւ ցուցանէք դեռ ծերունի վարժապետի Ձեր յայսչափ ամս»

Թ. ՏՐ. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍԵԱՆ

Կալկաթա, Յունիս 1892

* * *

Այս անկեղծ տողերուն ընթերցումէն

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻՑ

Ա.

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ԿՈՄՍ ՏՈԼՍՏՈՅԻ ՀԵՏ

ՏՈԼՍՏՈՅԻ ԿԱՐԾԻՔԸ ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՎՐԱՅ

ԿԱԶԻԼՈՆ, 31 Յունուար 1900

Մոսկվա մտնելիս ես պատահեցի լրագրավաճառների որոնք բղաւում էին.

— Վօսկրէսէնիէ Տոլստօվօ... Պօնեդելնիկ խուտօվա...

Որը կարելի է հայերէն թարգմանել «Հաստեանցի (Տոլստոյ — ռուսերէն նշանակում է հաստ) կիրակին (Յարութիւնը), Նիհարեանցի (Խուդոյ — նշանակում է Նիհար) երկուշաբթին»։

Ո՞վ էր այդ Խուտոյը, չգիտեմ, բայց երեւում էր որ դա մէկն էր այն չարլադաններից, որոնք գիտեն դէպքից օգտուել, հասարակական հետաքրքրութիւնը հարստահարելու մի որ եւ է նշանաւոր անձնաւորութեան անունով։

Այդ օրերում արդէն տպվում էին մեծանուն հեղինակին Յարութիւն վէպի վերջին գլուխները որ այնքան հետաքրքրութեամբ կարդացվում էր ամբողջ Ռուսաստանում։ Վէպը շօշափում էր կենսական հարցեր, եւ դժուար թէ ուրիշ որ եւ է մէկին կարելի ըլլար այդպիսի մի գիրք հրատարակել։

Մինչ գրքի մէկը միւսից հետաքրքիր գլուխները տպվում էին Նիվայում, ինքը, հեղինակը, հիւանդ պառկած էր Մոսկվայում։

Ամէնքը սրտատրոփ հետեւում էին մեծ ծերունու հիւանդութեան, որ բարեբաղդաբար թեթեւ էր. եւ մի քանի շաբաթից նորէն կոմսը հնարաւորութիւն ունէր դուրս գալ զբօսնելու։

Ահա թէ ինչ է պատմում մայրաքաղաքի թերթերից մէկի թղթակիցը, որ գնացել էր տեսնելու մեծանուն հեղինակի հետ։

Իմ հարցին թէ ինչպէս է զգում է այժմ Գրաֆը իրեն, Տոլստոյ պատասխանեց.

«Առողջանում եմ փոքր առ փոքր. միայն թուլութիւնը մի քիչ նեղում է ինձ։ Խօսելով բժշկի մասին, որ օգնում է եղել իրեն հիւանդութեան ժամանակ. «Այո՛, այո՛, հիանալի անձնաւորութիւն է — նկատեց նա — լաւ, գործունեայ բժիշկ է. նա գիտէ բոլորը ինչ որ սովրեցնում է բժշկութիւնը. բայց ինքը բժշկութիւնը ոչինչ չգիտէ» աւելացրեց նա ժպտելով։

— Ասում են որ ձեզ պատուիրած են եղել կազդուրուելու համար մսեղէն կերակուրներ գործածել, հարցրի ես։

— Ես չեմ փոխել իմ վեգետարիական (*) սեղանը — նկատեց կոմսը — եւ զարմանալի էլ կը լինէր որ ես նրան փոխէի ասսիրութիւնից եւ փոխէի իմ համոզումները, իմ խորը համոզումները։

Թղթակցի հարցին թէ ճի՞շտ է որ նա աշխատում է այժմ ժողովրդական կեանքից առնուած մի վէպի վրայ, Տոլստոյ պատասխանեց.

— Ո՛չ. Ճիշտ է ես բարեկամներիս հետ խօսած ժամանակ ցանկութիւն եմ յայտնել այդ ուղղութեամբ մի բան գրել, սակայն ես ոչինչ չեմ սկսել. Ցանկութիւն ունիմ, իրաւ է, բայց դժուար գործ է դա եւ մեծ ոյժ է պահանջում։ Վէպը հեշտ է գրվում. գրվում է բաւականութեամբ. բայց ժողովրդի համար նշանակուած հեղինակութիւնը պահանջում է յամառ աշխատանք, երկար մտածողութիւն եւ դրա համար էլ ինձ աւելի ծանր եւ աւելի գնահատելի է երեւում։

Մի քանի րոպէ խօսակցութիւնից յետոյ, — պատմում է թղթակիցը — ես համարձակուեցայ առաջուց ներողութիւն խնդրելուց յետոյ, հարցնել թէ ի՛նչ բաւականութիւն է զգում այժմ նա, այն նշանաւոր համաշխարհային փառքից յետոյ որ վայելում է նրա անունը։

— Հոչակը չի կարող մի առանձին բաւականութիւն պատճառել, — պատասխանեց կոմսը — երբ կայ աւելի բարձր ձգտում քան փառքը։ Երբ կատարում էք ձեր պարտքը այն ժամանակ փառքի ծարաւը մի կողմ է մնում. Եւ իսկապէս հօ ես չեմ ծնել նրա համար, որպէս զի ինձ գովեն։ Բարձրանալ մինչեւ գիտակցութիւնը այն բանի. թէ կատարում ես Աստուծոյ կամքը։ — ահա իսկական բաւականութիւնը։

Խօսելով Յարութիւն վէպի մասին, Տոլստոյ ասեց. «Նրանում ես ցանկացայ ասել այն, ինչ որ ինձ երկար տարիներ զբաղեցնում էր։ Ցանկացայ դուրս բերել սիրոյ մի քանի տեսակը, բարձրը, սեռականը, եւ գերագոյնը. այդ վերջին սիրոյ մէջն է եւ Յարութիւնը։ Ես բաւական եմ այդ վէպից. Նրանում հնար ունեցայ տարիներով ինձ զբաղեցնող միտքը յայտնել։ Դժուարութիւններ ունեցայ ճիշտ է, բայց եւ թոյլտուութիւն ստանալով եւ տպագրելով նրան Նիվայում ես ունեցայ կարդացողների անհամեմատ մեծ շրջան։ (*)

Առ հասարակ իր մասնաւոր գործերի վերաբերութեամբ Գրաֆը չէր խօսում առանձին բաւականութեամբ. բայց երբ ես հարց բարձրացրի Տրանսվալի մասին, մեծ ծերունին աշխուժացաւ. Նրա աչքերը սկսեցին փայլել։

Գիտէք ինչ — ասեց նա — ես մինչեւ այն տեղը հասայ — հիմա ի հարկէ այդ չկայ — ես զսպեցի ինքս ինձ — որ առաւօտեան ձեռքս առնելով լրագիրը ամենայն հոգով ցանկանում էի որ Բօէրները ջարդեն Անգլիացիներին։ Այդ պատերազմը ամենամեծ անմտութիւնն է մեր օրերում։ Երկու քաղաքակիրթ ազգեր կոտորում են իրար։ Անգլիա՜ն... այդ երկիրը որ հպարտանում իր ազատամտութեամբ, աշխատում է ոչնչացնել փոքրիկ Տրանսվալը, որը ոչ մի վնաս նրան չի պատճառել։ Դա ինչ որ մի աներեւակայելի, անըմբռնելի բան է։

Գիտէ՞ք ինչ բանի է նմանում այդ խելագար յարձակումը — նկատեց Գրաֆը փոքր լռութիւնից յետոյ. — դա միեւնոյնը կը լինէր եթէ մենք ձեզ հետ՝ հասակն արդէն առած մարդիկ, կորցնելով ամէն ամօթ, Ստրելնան ցիգաններին մօտ գնայինք(**)։ Եւ այդ կոտորածը այնքան աղմուկ հանող Լա Հէյի կոնֆերենցիայից յետո՛յ։ Տրանսվալի պատերազմը մեր ժամանակի նշանաբանն է։ Տխուր նշանաբան, որ ցոյց է տալիս թէ աշխարհում տիրում եւ իշխում է այսօր անհոգի վաճառականութիւնը։

ԱԲԷԼ ԱՊՐԷՍԵԱՆՑ

(*) Ուտում են միայն բուսական կերակուրներ եւ կաթնեղէն։

(*) Նիվան տարածվում է հարիւր հազար օրինակներով եւ առաջին տարածուած շաբաթաթերթն է Ռուսիայում։

(**) «Ստրելնան» մի հիւրանոց է Մոսկվայում, ուր ցիգաններ են պարում, եւ անպատեհ տեղ է ընդունուած։

վերջ սրտի ցաւ մը կ'ունենամ, երբ կը ըստիպուիմ գրել թէ Թարգմանութեան տըպագրութիւնը իրապէս շատ քիչերու միայն օգտակար կրնայ ըլլալ։ Եւսուն քառասուն տարի առաջ գուցէ իր տեղը ունենար գրականութեան մէջ, կամ Մխիթարեանները չափազանց սուղ գին մը փոխարէն կարելի է անով յանձն առնէին ստուարացնել իրենց ոսկեզօծ շատ մը գրքերուն, փոշիներու տակ թաղուելու սահմանուած պաշար։ Ժամանակը տուած է արդէն վճիռը։ Այդ լեզուն ընծայիկ գրականութեան մէջ գոյութիւն ունենալու իրաւունքը կորսնցուցած է այլ եւս։ Ու բազմահմուտ և ալեւոր Տէր Ստեփաննոսեանէն կը սպասենք աշխատութեան տարբեր ուղղութիւն մը, որուն համար ամբաւ պաշար կրնայ է գտնել իր ապրած միջավայրին մէջ իսկ։ Կը սպասենք լսել իրմէ Հնդկահայերու անցեալ ներկայ կեանքէն, թող հաճի գծել մեզի իրենց կաց ու դիրքին և տեղային յարաբերութեանց վրայ։

Այդ նիւթերը բոլորովին կոյս և անմշակ մնացած են մինչեւ հիմա ու վերջին աստիճան հետաքրքրաշարժ մեզի համար։

Առանց ատոր, իր երկար աշխատութեան արդիւնքը դատապարտուած է մնալու իր սիրասուն աշակերտներուն քով միայն, որոնցմով, ինքը ալեւոր ուսուցիչ, կրնայ պարծիլ իրաւամբ։

Իզմիր ՌՈՒԲԷՆ ՈՐԲԵՐԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

Թայմզին հեռագիրները երկուշաբթի օրուան թիւին մէջ հրատարակուած.

Լուրէնսօ-Մարքզ, 10 մարտ. — Քրիւկէր նախագահը ճառ մը արտասանելով ըսաւ թէ Քրոնեէի անձնատուութիւնը և Լէտիսմիթի ազատումը Մաճուպա Հիլի տարեդարձին պատահելուն պատճառը այն է թէ Աստուած ուզած է պատժել Պօէրները, այն անձնագովութեան համար որով սովորութիւն ըրած էին տօնել այդ տարեդարձը։

Զանազան աղբիւրներէ լուր առնուած է թէ Բրէթորիա հասնող օտարազգի կամաւորները անմիջապէս յառաջապահ դիրքերու մէջ կը ղրկուին։

Քաժօզըի խոշոր թնդանօթ մը որ Քիմպըրլիի պաշարման պահուն գործածուած էր, Եօհաննէսպուրկի ամրոցներէն մէկը տարուեր է։ Ֆրանսացի ճարտարագէտ Պ. Լէօն որ Քաժօզըի թնդանօթներու գործածութիւնը կը սովրեցնէ, և որ Քիմպըրլիի մէջ վիրաւորուած էր, Բրէթորիա տարուեր է և վիճակը աղէկ է։

Թրանսվալէն դարձող գերմանացի մը կը պատմէ թէ հանքերը ողբալի կացութեան մէջ կը գտնուին, և թէ պօէր կառավարութիւնը որոշած է զանոնք բոլորովին ջնջել, եթէ անգլիական զինուորները Թրանսվալ արշաւեն։

Բիէթէրմարիցպուրկ.—Լէտիսմիթի պաշարուածներէն շատերը այսօր ասկէ անցան. ամէնքն ալ տկարացած են ու նիհարցած, պատմեցին չորս ամիս քաշածնին որոնց հաւասարը չի գար։ Անցեալ դեկտեմբերին կացութիւնը արդէն շատ դէշ է եղեր. յունուարին աւելի վատթարացեր և փետրուարին յուսահատութիւնը այնչափ շատցեր է որ քանի մը օրէն անձնատուր պիտի ըլլան եղեր։ Պաշարուածները զրկումներէ ու անձկութենէ տկարացած, անկարող են եղեր յարձակման մը դէմ դնելու և կամ ընդդիմութիւնը շարունակելու։ Գէշ անուանդ մը, նեխուած ջուր մը, գարշահոտութիւն և ահռելի տաք օդ մը աղէտալ և թիֆօ առաջ բերած էին։ Բոլոր դեղերը սպառած էին։ Հիւանդապահներուն թիւը անբաւական էր։ Ձիաներու արշաւանք մը անասնելի կ'ընէր կեանքը։ Կարելի չէ նկարագրել պաշարուածներուն քաշած նեղութիւնները։ Նաեւ անկարելի է ըսել թէ պատերազմի արդիւնքին համար ո'րչափ ահռելի հետեւանք մը պիտի ունենար Լէտիսմիթի անձնատուութիւնը։

Սըր Ճօրճ Հուայթի երէկ չքեղ ընդունելութիւն մը եղաւ։ Կառքի ձիերը հանուեցան և զինուորները իրե՛նք քաշեցին Լէտիսմիթի հրամանատարին կառքը։ Սըր Ճօրճ Հուայթ տակաւին կը կրէ իր վերջին հիւանդութեան հետքերը։

Բարեյուսոյ Գլուխ.— Հիւսիսային գաւառներուն մէջ ապստամբութիւնը շուտով կը նուազի, քանի որ կը քաշուին Օռանժցիները։ Սըր Ալֆրէտ Միլների յայտարարութեան հետեւանքով բազմաթիւ ապստամբներ զէնք[illegible] եղան և իրենց ագարակները դարձան։

Տուրպան. — Սըր Ռըտվէրս Պըլըրի զինուորներէն մեծ մասը չէին ստացած Ծնունդի տօնին յատուկ բուտինկները։ Ահաւասիկ ատոր պատճառը. — Բուտինկ պարունակող սնտուկ մը Լոնտոնէն Տուրպան փոխադրուած միջոցին մնասուեցաւ. ուստի անոր պարունակութիւնը ուրիշ սնտուկ մը փոխադրեցին, որուն վրայ դժբաղդաբար սա արձանագրութիւնը կար. «Պատերազմական պաշտօնարան Լոնտոն»։ Երբ շոգենաւը Տուրպան հասաւ, ուշադրութիւն չըրին և սնտուկը մնաց. օր մը պաշտօնեայ մը տեսնելով սնտուկին արձանագրութիւնը անմիջապէս Լոնտոն ղրկեց զայն։ Սնտուկը Լոնտոն գնաց. մինչդեռ Սըր Ռըտվէրս Պըլըրի զինուորները իրենց բուտինկին կը սպասէին։

Բրէթորիա. — Քրիւկէր նախագահին հեռագիրը՝ հաշտութեան համար՝ աւելի եւրոպական տէրութեանց ուղղուած կոչում մը կը նկատուի և ոչ թէ Անգլիոյ։ Այն լուրը թէ պօէր գերիները Սէնթ-Հելէն պիտի փոխադրուին, հաւտացնել կու տայ Պօէրներուն թէ վերջապէս եթէ պարտուին, իրե՛նք ալ պիտի աքսորուին։

Վիէննա —Վիէննական լրագիրներէն շատերը այս առտու խօսելով հաշտութեան համար Թրանսվալի ըրած առաջարկութեան վրայ կ'ըսեն թէ Պօէրները մեծ սխալ մը պիտի գործեն, եթէ իրական կերպով յոյս դնեն եւրոպական ո և է տէրութեան միջամտութեանը վրայ։ Վիէննական թերթ մը կ'ըսէ թէ տարակուսելի է որ երկու Հանրապետութիւններուն անկախութիւնը ձեռքերնին մնայ, քանի որ ճիշդ այդ անկախութիւնը վերցնելու համար էր որ պատերազմը սկսաւ։ Երկու Հանրապետութիւններն ալ աւելի բան մը պիտի չուզէին, եթէ յաղթական ըլլային։ Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ ալ կ'ըսէ թէ Եւրոպա իր մատն անգամ պիտի չշարժէ Պօէրներուն համար, հետեւաբար ասոնք ուրիշ բան մը չունին ընելիք, եթէ ոչ անպայման կերպով անձնատուր ըլլալ և կամ մինչեւ յետին ծայրը մաքառիլ։

Բրիւսէլ.—Թրանսվալի ներկայացուցիչ Տօքդ. Լէյտս կը յայտարարէ որ եթէ Քրիւկէր ու Շթայն նախագահները ստուգիւ հաշտութեան առաջարկութիւններ ըրած են Լորտ Սոլզպէրիի, իր միջոցաւ չէ։ Կարելի է, սակայն, կը յարէ Տօքդ. Լէյտս, որ երկու նախագահները երկու Հանրապետութեանց անկախութիւնը պահպանելու պայմանաւ այդ դիմումը ըրած ըլլան, որպէս զի պատերազմին երկարելովը պարապ տեղը արիւնահեղութիւն չկատարուի։

ՏՐԻԹՖՕՆԹԱՅՆԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Լորտ Ռոպէրթս մարտ 11 թուականով հետեւեալ հեռագիրը ղրկած է Տրիթֆօնթայնէն.

«Երէկ, ամբողջ օրը Պօէրները դէմ դրին մեր յառաջխաղացութեանը և շատ վնաս պատճառեցին մեզի. վասն զի տեղը լաւ կը ճանչնային. սակայն մեր զինուորներուն սքանչելի ընթացքին շնորհիւ հասանք մեր նպատակին։ Այս գործողութեան մէջ գլխաւոր դերը կատարեց Քէլի Քէննի զօրավարին զօրաբաժինը։ Անոր երկու վաշտերը երկու ամուր դիրքերէ վանեցին Պօէրները՝ սուիններով յարձակում մը կատարելով։ Պօէրները մեծ կորուստ ունեցան։ Հարիւրէ աւելի դիակներ ձգեցին պատերազմի դաշտին վրայ և քանի հոգի ալ գերի ինկան մեր ձեռքը։ Թէեւ մեր կորուստին ճիշդ թիւը դեռ չեմ կրնար հաղորդել, սակայն սա յայտնի է թէ մեռեալներուն մէջ կան երկու հարիւրապետ, Լորտ Քիչնէրի հետեւորդներէն ոչ-զինուորական մը։ Վիրաւորեալներուն մէջ ալ 2 գնդապետ, 1 հազարապետ, 2 հարիւրապետ և 5 տեղակալ։»

ՏՕՔԴ. ԼԷՅՏՍ

Բրիւսէլէն մարտ 12 թուականով կը հեռագրեն.— Թրանսվալի ներկայացուցիչ Տօքդ. Լէյտս խօսելով Լորտ Ռոպէրթսի բողոքին վրայ ըսաւ թէ ինք լաւ գիտէ յանձնարարուած ռազմամթերքները որոնց մէջ բնաւ պայթուցիկ գնդակներ չկան և թէ Թրանսվալի կառավարութիւնը այդ տեսակ ռազմամթերքներ բնաւ չէ գնած։ Գալով սպիտակ դրօշին համար զեղծումներ գործելու խնդրին, Տօքդ. Լէյտս կ'ըսէ որ եթէ Լորտ Ռոպէրթսի ըսածը ստոյգ է, սա կերպով բացատրել միայն կարելի է, այսինքն պատերազմի դաշտին մէկ կէտին վրայ Պօէրները սպիտակ դրօշ պարզած են, մինչդեռ ուրիշ կէտի մը վրայ Պօէրները առանց գիտնալու ճակատամարտը կը շարունակեն։ Տօքդ. Լէյտս չի կարծեր որ Քրիւկէր նախագահը ինքը ստանձնէ բանակին ընդհանուր հրամանատարութիւնը, փոխանակ Ժուպէռ զօրավարին։ Հաւանական կ'երեւայ թէ, կը յարէ, Քրիւկէր, Ժուպէռ զօրավարին մօտը գտնուելով, իր փորձառութեամբը աջակցի անոր։ Քրիւկէր սպայ է և նախագահ ընտրուելէ առաջ երկար ատեն վարած է Թրանսվալի բանակին ընդհանուր հրամանատարի պաշտօնը։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, հաշտութեան առաջարկութիւններու մասին ամէնէն կարեւոր լուրն է Լորտ Սոլզպէրիի պատասխանը, որով մերժեց Մ. Նահանգաց նախագահին միջնորդութիւնը՝ հաշտութիւն գոյացնելու համար, յայտարարելով որ Անգլիա բնաւ մտադիր չէ ընդունիլ ո և է տէրութեան միջնորդութիւնը։ Լոնտոնէն առնուած վերջին հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Պ. Մաք Քինլիի ստանձնած այդ նախաձեռնութեան պատճառը ընդհանրապէս կը վերագրուի ընտրական նկատումներու, քանի որ յայտնի է թէ նախագահական ընտրութեան պայքարը ի՛նչ պայմաններու տակ կատարուած է. նաեւ Պ. Մաք Քինլիի այդ ընթացքը արդիւնք է Պօէրներու համար Մ. Նահանգաց մէջ յայտնուած համակրութեան որ օր օրի կ'աւելնայ։ Պ. Մաք Քինլի գիտեր թէ իր այդ ձեռնարկին մէջ պիտի չյաջողի, բայց ուզեց այդ կերպով գոհացում տալ ամերիկացի ընտրողներէ անոնց որոնք առանց ատոր քուէ պիտի չտային իր վերընտրութեանը։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցում եղաւ թէ հաշտութեան մը կնքումը ի՛նչ պայմաններով պիտի ընդունուի։ Արտաքին գործոց խորհրդականը պատասխանեց թէ ա'ռ այժմ կառավարութիւնը չի կրնար այդ հարցումին պատասխանել։ Խորհրդականը յարեց թէ քիչ ատենէն այդ կարեւոր խնդրին համար գրութիւններ պիտի ներկայացուին Խորհրդարանին։

ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՄԸ ՔԱՆԴՈՒՄԸ

Պօէրները թնդանօթով քանդեցին Օռանժ գետին վրայ ձգուած խոշոր կամուրջ մը որ հաղորդակցութեան մեծ միջոց մըն էր Օռանժի երկրին և Բարեյուսոյ Գլուխին միջեւ։ Այդ կամուրջը որ 1000-1500 ոտք երկայնութիւն ունէր, քանի մը հարիւր հազար ոսկիի շինուած էր։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Լոնտոնի ելմտական պաշտօնարանին և սեղանաւորական մեծ հաստատութիւններուն մէջ արձանագրութեան տումարներ բացուած էին նշանակելու համար թէ պատերազմի երեսուն միլիոն ոսկիի նոր փոխառութեան մասնակցիլ ուզողները ո'ր չափ դրամ փոխ տալու պատրաստ են։

Այդ տումարները մէկուկէս ժամուան մէջ վեց հարիւր քառասուն երկու միլիոն անգլիական ոսկիի գումար մը արձանագրեցաւ։ Ասոր վրայ տումարները փակուելով անմիջապէս ելմտական պաշտօնարանը տարուեցան։ Նահանգներէն և զանազան սեղանաւորներու կողմէ հազարաւոր հեռագիրներ հասած են Լոնտոն։ Ասոնք ալ պիտի չընդունուին։ Նահանգներէն առաջարկուած գումարն ալ կը հասնի եօթը հարիւր երկու միլիոն ոսկիի։ Այս հաշուով Անգլիոյ ժողովուրդը երկու ժամուան մէջ մէկ միլիառ երեք հարիւր քառասուն երեք միլիոն անգլիական ոսկիի փոխառութիւն մը առաջարկած է կառավարութեան։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 15 մարտ.—Անգլիոյ առեւտրական նախարարը հացկերոյթի մը ատեն յայտարարեց թէ Անգլիա պատրաստ է հաշտութիւն կնքել, բայց միայն իր կողմէ առաջարկուելիք պայմաններով։

—Ռիւթէր կը հերքէ այն լուրը թէ Լորտ Սոլզպէրի հաշտութեան պայմաններ առաջարկած ըլլայ Քրիւկէր նախագահին։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ գանձային նախարար Պ. Պալֆուր կարդաց Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարին մէկ հեռագիրը, ծանուցանող թէ Նախագահ Մաք Քինլի պատրաստ է բարեկամաբար աջակցիլ հաշտութիւն առաջ բերելու համար։ Պ. Պալֆուր յայտարարեց թէ Լորտ Սոլզպէրի պատասխանած է որ Անգլիոյ կառավարութիւնը մտադիր չէ ո և է տէրութեան կողմէ միջնորդութիւն մը ընդունելու։

—Ռօպըրթս զօրավարը հրաման ստացաւ միանալ Սըր Ռըտվէրս Պըլըրի՝ միասին յարձակելու համար Պիկկարսպէրկի վրայ։

—Օռանժի նախագահ Շթայն կրցաւ փախչիլ Պլէօմֆօնթայնէն և ապաստանիլ Քրօնշթատ։

Բարիզ.—Ֆրանսայի Ծերակոյտին մէջ արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ, հարցման մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ հարաւային Ափրիկէի պատերազմին մէջ անկարելի է որ տէրութիւնները միջամտեն, վասն զի անգլիական կառավարութիւնը չէ ուզած Թրանսվալի և Օռանժի տալ՝ Քրիւկէր և Շթայն նախագահներուն պահանջած անկախութիւնը։ Ֆրանսա, սակայն, յարեց Պ. Տէլքասէ պատրաստ է աջակցիլ եթէ ուրիշ ո և է կողմէ նախաձեռնութիւն մը ստանձնուի այդ մասին։

Նիւ Եօրք.—Իվնինկ Ճըրնըլ կը հրատարակէ Քրիւկէր նախագահին մէկ հեռագիրը՝ ծանուցանող թէ Պօէրները մինչեւ իրենց վերջին շունչը պիտի պատերազմին։

Բրէթորիա.—Թրանսվալի կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Անգլիացիները գրաւած են Պլէօմֆօնթայնը։ Օռանժի Պօէրները դէպ ի հիւսիս կը քաշուին։ Օռանժի կառավարութեան կեդրոնը Քրօնշդատ փոխադրուեցաւ (Պլէօմֆօնթայնի հիւսիսային արեւելեան կողմը, Եօհաննէսպուրկ ու Բրէթօրիա տանող երկաթուղիին վրայ)։

—Ժուպէռ զօրավարը սահմանագլուխ գնաց։

ԻՐԼԱՆՏԱՑԻՆԵՐԸ.—Լոնտոնէն կը գրեն Մաքէնի.

«Թագուհին և կառավարութիւնը կրկնակ որոշում մը տուին որ աւելի պիտի նպաստէ երկարելու այն հաշտութեան թուականը որուն մէջ Անգլիա ու Իրլանտա մտած ըլլալու երեւոյթը ունէին տասնըհինգ օրէ ի վեր։ Թագուհին որոշեց Ս. Բաթրիքի տօնին օրը, որ Իրլանտայի ազգային տօնն է, ինք ալ կուրծքին վրայ կրել առուոյտի փունջ մը, որպէս զի հրապարակաւ յարգանք մը մատուցած ըլլայ՝ հարաւային Ափրիկէի դաշտին վրայ սպաննուող իրլանտացի զինուորներուն քաջութեանը։ Միւս կողմէ կառավարութիւնը իրլանտական զինուորներուն համար տրուած որոշումը աւելի ընդարձակելով, հրահանգ տուաւ, որպէս զի Ս. Բաթրիքի տօնին օրը ոչ միայն իրլանտական զօրագունդերու զինուորները, այլ անգլիական զօրագունդերու իրլանտական զինուորները ու նաւազներն ալ արտօնուին առուոյտի փունջի մը կրելու։ Այս կրկնակ որոշումներու լուրը կ'երեւայ թէ մեծ գոհունակութիւն պատճառած է Իրլանտայի մէջ։ Տըպլինի քաղաքապետութեան Խորհուրդը որ մեծ մասամբ ազգային անհաշտ կուսակցութեան պատկանողներէ կը բաղկանայ, գրեթէ միաձայնութեամբ որոշեր է բարի գալուստ մաղթող ուղերձ մը մատուցանել Թագուհիին երբ Տպլին ժամանէ և այնպէս մը ընել որ Ն. Վեհափառութիւնը լաւ յիշատակ մը պահէ Իրլանտա կատարած իր ուղեւորութենէն։»

ԼՈՆՏՈՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ. — Լորտ Սոլզպէրի սա նամակը ուղղած է Լոնտոնի Լորտ-Քաղաքապետին.

«Սիրելի լորտ,

«Ն. Վեհափառութիւնը իմացուց ինծի թէ մտադիր է Պառոնի տիտղոս տալ Ձեր Մեծութեանը և ասպետութեան տիտղոս, ձեր երկու օգնականներուն։ Վեհ. Թագուհին այդ շնորհը ընելով ոչ միայն կը հետեւի այն սովորութեան որ հաստատուած է երբ վեհապետները Լոնտոն այցելեն, այլ նաեւ գնահատել այն նշանաւոր ծառայութիւնները զորս Լոնտոն վերջին ամիսներուն մէջ մատոյց տէրութեան։»

ՆՈՐ ՏՈՄԱՐ ՄԸ. — Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն Թայմզի մարտ 11 թուականով.

«Ռուսիա մտադիր է աշխարհի բոլոր տէրութեանց առաջարկել որ թէ' Հին եւ թէ Նոր Տոմարները ջնջուելով, անոնց տեղ նոր դրութիւն մը ընդունուի։ Ռուսիա վերջապէս համոզուած է իր տոմարին անպատեհութիւնները, արեւմտեան տէրութեանց հետ իր ունեցած քաղաքական ու առեւտրական բոլոր յարաբերութիւններուն մէջ։ Ասկէ զատ Ռուսիոյ հաշուելու եղանակը յառաջիկայ շաբթուն սա արդիւնքը պիտի ունենայ որ ռուսական տոմարը օր մը աւելի ետ պիտի մնայ, եւ նոր տոմարէն տասներկու օր ուշ մնալու տեղ, տասներեք օր ետ պիտի մնայ։ Ցարին հրամանով վերջերս ռուսական աստղաբաշխական Ընկերութեան հսկողութեանը տակ յանձնաժողով մը գումարուելով նոր տոմար մը ընդունած է որ Ռուսիոյ ամէնէն ժողովրդական աստղաբաշխ Կլազչենաք բրօֆէսէօրին կողմէ պատրաստուած է։ Այդ տոմարը Գրիգորեան տոմարին պէս պիտի ունենայ 365 օրով տարիներ և 366 օրով նահանջ տարիներ, բայց այնչափ կատարելագործեալ կ'երեւայ որ մաթեմաթիքական ճշտութեամբ պիտի նմանի արեգակնային տարիին և թէ մինչեւ հարիւր հազար տարի մէկ օր սխալ պիտի չըլլայ։ Այդ նոր ծրագիրը կը փոխէ ամիսներուն անունները և մանաւանդ կ'առաջարկէ մարտ ամիսը կոչել «ամիս խաղաղութեան» ի յիշատակ Լա Հէյի դեսպանախորհուրդին։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Թայմզ սա լուրերը կը հրատարակէ Չինական գործերու վրայ։

Հոնկ-Քոնկ, 11 մարտ. — Ֆրանսացի պաշտօնեաները ամբողջացուցին յատակագծերը սահմանագլուխի նահանգներուն մինչեւ Եուն-Նան-Ֆու։ Քանթոնի գետակին վրայ ծովապատակութիւնը միշտ կը շարունակէ։ Հոնկ-Քոնկի վաճառականները կը պահանջեն խստիւ զսպել այդ ծովապատակութիւնը։

Բէքին. —Վու-Շի-Շիու, կայս. հրամանով, ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ՝ անգլիական Սէնտիքայի մը երկաթուղիի մենաշնորհ մը ձեռք ձգելուն օգնած ըլլալուն համար։ Անգլիական դեսպան Սըր Քլոտ Մաքտոնալտ կ'աշխատի պատժի թեթեւցում ձեռք բերել, բայց մինչեւ հիմա բան մը չէ կրցած ընել։

ՍԱՄՈԱ. —Աբիայէն մարտ 1 թուականով կը հեռագրեն թէ նոյն օրը հանդիսաւոր կերպով կատարուեր է Սամոայի յանձնումը գերման կառավարութեան։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Թայմզ հետեւեալը գրած է երկուշաբթի օրուան իր թիւին մէջ.

«Այս ու այն պատճառով Ֆրանսացիները հարկ դատած են աւելցնել Մատակասքարի իրենց զինուորներուն թիւը։ Չենք կարծեր որ Պ. Վալտէք Ռուսօ և իր պաշտօնակիցները ամենափոքր մտահոգութիւն մը ունենան թէ Անգլիացիները յարձակում մը ընեն Ափրիկեան մեծ կղզիին վրայ։ Անոնք շատ ուղիղ ընթացք մը ունեցան մեզ նկատմամբ։ Այդպէս չենք կրնար ըսել ուրիշ կառավարութեան մը մասին որուն անունը տալու պէտք չունինք։ Ֆրանսական կառավարութիւնը գիտէ թէ կը գնահատենք իր ընթացքը և ատոր համար երախտագէտ ենք։ Մատակասքար զինուոր ղրկուելու պարագան կրնայ արդարանալ տեղական պատճառներով, բայց երբեւ նախազգուշական միջոց Անգլիոյ հաւանական մէկ յարձակումին դէմ, բոլորովին աւելորդ է։ Մատակասքարի վրայ ո և է մտադրութիւն չունինք։ Այդ կղզին տակաւին Ֆրանսայի ձեռքը չանցած քանի մը անգամներ առիթը ներկայացաւ և եթէ ուզէինք կրնայինք տիրել Մատակասքարի։»

ԱԶԴ

ՕՍՄ. ՌԷԺԻԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Օսմ. Ռէժիի մասնաւոր պատրաստութեանց յատուկ բաժինը (Բերա Մեծ Փողոց, թիւ 249) պատիւ ունի ծանուցանել իր յաճախորդներուն և հասարակութեան թէ Հավանայի Հանրի Քլէյ և Պօք եւ ընկ. վաճառատունէն ուղղակի ընդունած է այլեւայլ տեսակի պատկանող ու բոլորովին թարմ առաջնակարգ սիկառներ։

Այս սիկառները ինչպէս նաեւ ուրիշ բազմատեսակ սիկառներ, այսօրուընէ սկսեալ յաճախորդներու տրամադրութեան տակ դրուած են չափաւոր գիներով։

Օսմ. Ռէժիի մասնաւոր պատրաստութեանց յատուկ բաժինը միշտ տրամադրելի կ'ունենայ զուիցերիական լաւագոյն սիկառներ։

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին հանդիսաւոր կերպով գնաց նոյն մզկիթը, ուր կատարեց ուրբաթի աղօթքը և յետոյ կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ռուսիոյ դեսպանատան նաւային կցորդը և առաջին ու երկրորդ թարգմանները, Աւստրիոյ կայսեր սենեկապետներէն կոմս Վինտէլպորց և ութսունէ աւելի հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

—Գերմանացի այն զբօսաշրջիկները որոնք Պոհեմիա շոգենաւով երէկ առտու մայրաքաղաքս եկած էին, ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեան և Վեհ. Սուլթանին անցնելու ատեն «հուրրա՛» գոչեցին։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, այդ զբօսաշրջիկները կայս. պալատ հրաւիրուեցան, ուր ճաշկերոյթ մը պատրաստուած էր։ Յետոյ այցելեցին պալատան դարաստանը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.— Իտալիոյ Ումպէրթօ թագաւորը հեռագրաւ շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, այն շնորհաւորական հեռագրոյն համար զոր ուղղած էր ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

ՕՍՄԱՆ ՓԱՇԱ.—Արքունեաց հրամանատար Օսման փաշայի վիճակը երէկ ալ լաւ էր։ Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ պալատական պաշտօնատարներ Ն. Վսեմութեան ապարանքը երթալով ողջախօսութիւնը հարցուցին։

ՆՈՐ ՀԱՍՈՅԹ.—Կրթական նախարար Զիւհտի փաշայի նախագահութեամբ կազմուած ելմտական յանձնաժողովին ծրագիր մը մատուցելով առաջարկուած է Եւրոպայի նման տուրք մը հաստատել ժառանգութիւններուն համար երբ անոնք ժառանգաւորներուն փոխանցուին։ Խնդրարկուն կը յարէ թէ այդ կերպով թէ' ելմտական գանձուն համար հասոյթի նոր աղբիւր մը պիտի գոյանայ և թէ ժառանգորդներուն իրաւունքը պիտի պաշտպանուի։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ յանձնաժողովը հինգշաբթի օրը կայս. պալատան մէջ գումարուեցաւ, որով Մեծ-Եպարքոսը և նոյն յանձնաժողովին անդամ-կցող նախարարները չկրցան իրենց պաշտօնատեղիները երթալ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ. — Գերմանիոյ Վիլհէլմ կայսրը շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին կողմէ նուիրուած երկու նկարներուն և Կ. Պոլսոյ մէջ վերջերս գերման զբօսաշրջիկներուն եղած ընդունելութիւններուն համար։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանը ու Լէտի Օ'Քօնոր առջի իրիկունը սեղան մը տուին, որուն ներկայ գտնուեցան Իտալիոյ դեսպանը և անգլիական դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեաները։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ. — Ելմտական Նախարարութիւնը կառավարական պաշտօնեաներուն մէյմէկ ամսաթոշակ պիտի վճարէ Գուրպան Պայրամի առթիւ որ մօտեցած է։

ՔԱՐԻՒՂԻ գինը բարձրացած է Ռուսիոյ մէջ։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ. — Զօրավար Էտիպ ու Սատըգ փաշաները որոնք անցեալ շաբթու մայրաքաղաքէս մեկնած էին, Սկիւպ ժամաներ են։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութեան Խորհուրդը նկատողութեան առած է Սըվազի կուսակալութեան մէկ գիրը թէ գաւառակներու գայմագամները չեն կրնար ոչխարահամարի գործողութեանց հսկել, վասն զի այդ պատճառով երկար ատեն բացակայ պիտի մնան իրենց պաշտօնատեղիէն. հետեւաբար իւրաքանչիւր գաւառակի համար հարկ է մասնաւոր քննիչ մը կարգել։

ԳԱՅՍԷՐԻԻ կառավարիչը տեղեկագիր մը ղրկեր է առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, առաջարկելով օսմ. անանուն Ընկերութիւն մը կազմել նպաստաւորելու համար կապերտագործութիւնը ու խաղախորդութիւնը որոնք նոյն գաւառին ժողովրդեան ապրուստի գլխաւոր միջոցը կը կազմեն։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց թէ գաղթականաց զետեղման ծախքին համար հաստատուած դրոշմաթուղթերուն նահանգները հասած ըլլալը մինչեւ որ հեռագրաւ ծանուցուի, զանազան գործերու վերաբերեալ թուղթերու գործածութիւնները՝ նոր դրոշմաթուղթ չկրելնուն համար չընդհատուին։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ միջեւ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրին բանակցութիւնները առաջ կը տարուին։ Հիմա խորհրդակցութիւն կը կատարուի օսմ. կառավարութեան այն առաջարկութեանը վրայ թէ 1838ին և 1861ին կնքուած դաշնագիրներուն առաջին յօդուածը նոր դաշնագրին մէջ չնշանակուի։ Կայս. կառավարութիւնը կը պահանջէ որ այդ յօդուածին տեղ դրուի՝ Գերմանիոյ հետ կնքուած դաշնագրին մէկ յօդուածը, որ կը տրամադրէ.— «Միւս մեծ տէրութեանց հետ ալ առեւտրական դաշնագիրներ կնքուելուն պէս Գերմանիոյ հետ կնքուած դաշնագիրն ալ պիտի գործադրուի։»

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ առաքումները աւելի փութացնելու և կանոնաւորելու համար Մախսուսէի վարչութիւնը պէտք եղածին չափ շոգենաւեր պիտի գնէ։

ԹԹԵՆԻ.— Պրուսայի նահանգէն 20 հազար թթենիներ պիտի ղրկուին Գոնիա ու Սեբաստիա։

«ՔՈՍԹՐՈՄԱ» ռուսական շոգենաւը որ անգլիական Չիքակօնկ շոգենաւին ընդհարելով վնասուած էր, երէկ առտու Թէրսանէ տարուեցաւ նորոգուելու համար։

ՄԻՏԻԼԼԻԻ մէջ փետր. 27էն ի վեր տիրող սաստիկ ցուրտը վնասեր է պտղատու ծառերուն և եթէ շարունակէ, ձիթենիներն ալ պիտի աւրուին։

ԱՏԱՆԱՅԻ մէջ անցեալ չորեքշաբթի երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ, կ'ըսէ Սէրվէթ, Իզմիր-Կէօզթէփէի թրամուէյները 30,000 օսմ. ոսկիի ծախուեր են։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվը իր ուղեւորութենէն Գահիրէ վերադարձեր է։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Մահմուտիէ ջրանցքը 5000 ոսկիի ծախքով պիտի մաքրուի։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ —Սապահ կ'իմանայ թէ Շիրքէթի Խայրիէն որոշած է հարիւրին քսանէն քսանըհինգ զեղչ մը ընել ապոնմանի տոմսակներէն. նաեւ երթուդարձի տոմսակներէն ալ զեղչ մը ընել, երբ միասին գնուի։ Այդ որոշումները մօտերս պիտի գործադրուին։

ԼԷՏԻՍՄԻԹԻ ազատման լուրը Իզմիր հասնելուն պէս տեղւոյն Անգլիացիները խրախճանութիւններ կատարեր եւ հացկերոյթներ տուեր են։ Բաժակներ պարպուեր են Վեհ. Սուլթանին ու Անգլիոյ Թագուհիին կենացը։

ԿՐԵՏԷԻ իսլամ գաղթականներուն համար Ստալիոյ մէջ կառուցուած տուներու թիւը 85ի հասած է։ Այդ գաղթականներէն 70 տնուոր 300 հոգի Զաքա[illegible] ղրկուած են, հոն շինուած տուներուն մէջ հաստատուելու համար։

ՃԻՍՐԸ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՓԱՇԱՅԻ գաւառակին արմտիքը այս տարի շատ առատ պիտի ըլլայ։

ԳՈՆԵԱՅԻ Ագչէհր գաւառակին մէջ փետր. 21ի գիշերը տեղացած անձրեւին և հետեւեալ գիշերը լեռնէն գլորած խոշոր քարերուն հետեւանքով լերան ստորոտ գտնուած քրիստոնէաբնակ տուները վնասուեր են։ Ղազարօղլու Նուրի անուն կնոջ մը ձեռքը վիրաւորուեր եւ երկու տարեկան աղջիկը փլատակներուն տակ մնալով մեռեր է։ Ապապօղլու Յովհաննէսի ձախ ոտքը վիրաւորուեր է։ Լերան ստորոտը գտնուած քառասուն տուներ, վտանգի տակ ըլլալով, անմիջապէս պարպուեր են։ Նոյն գիշերը դարձեալ անձրեւին հետեւանքով Ագչէհրի Եփգուչ Պաշը թաղին մէջ լեռնէն 500 օխանոց քար մը իյնալով Զաքըրօղլու Խաչատուրի և Աֆօղլու Սարգիսի տուները բաւական վնասուեր են։ Նաեւ անձրեւին պատճառաւ ոսկերիչ Յակոբի ու կօշկակար Թորոսի պարապ խանութները փլեր են։

ԿԷԼԻՊՈԼԻՈՒ ոստիկանութիւնը իմանալով որ Լոյտի Ընկերութեան տեղւոյն գործակալութեան քարտուղար Քօսթանթի փետր. ութի գիշերը աւստրիական հիւպատոսարանին մէջ ծանրապէս վիրաւորուած և հոն գտնուած դրամներուն մէկ մասը գողցուած է, քննութիւն կատարեց։ Հարցաքննիչ դատաւորը վիրաւորը հարցաքննած պահուն տեսնելով որ այդ դէպքը շինծու է, հարցաքննութիւնը այդ տեսակէտով առաջ տարաւ։ Վերջապէս Քօսթանթի խոստովանեցաւ թէ գործակալութեան հաշիւները պատրաստելու հրաման ստացեր է, բայց նկատելով որ դրամը իւրացուցած էր, ինքզինքը դաշոյնով զարկեր և իւրացուցած գումարըն ալ իբրեւ գողցուած ներկայացնել ուզեր է։ Այս խոստովանութեան ներկայ գտնուեր է աւստրիական փոխ-հիւպատոս Պ. Տէմիսթօքլի Սիտէրիտի որ միանգամայն Լոյտի գործակալն է։

ՊՈԼՍՈՅ Սիւլէյմանիէ թաղին մէջ, առջի գիշերը, Մէրեէմ անուն սեւամորթ կին մը սենեակի մը առաստաղէն ինքզինքը կախելով անձնասպան եղաւ։

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ տասնըհինգ տարիէ ի վեր իբր Բժիշկ Վիրաբոյժ և Մանկաբարձ իր յաջողակութեամբ գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերը ուղեւորութիւն մը ըրած է Եւրոպա յատկապէս մօտէն ուսումնասիրելու համար արդի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները (techniques), և յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ ԷՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՎԻԷՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ ժամանակին են նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւններուն որոնց հետեւելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու և որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները (Laparotomie), և ասոնց համար պէտք եղած գործիքներն ալ հոգալով վերադարձած է այժմ իր բնակավայրը՝ ԻԶՄԻՐ։ Ուստի պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ պատրաստ է դարմանելու իրեն դիմող ամէն հիւանդներ. կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարմնոյ որ և է մասին վրայ։ Կը տեղաւորէ կոտրած և խախտած ([illegible]) ոսկորները նորագոյն մեթոտներով։ Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ ժամանակին են կատարելագործեալ կերպերովը։

Ամէն Ուրբաթ օր ձրի կը դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ ՔԹԻ և ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները և վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ։

486 27—100

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն Ժողովի երէկուան նիստին մէջ, որ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Ասլանեան Սեփան էֆէնտիի, նկատողութեան առնուեցան հետեւեալ խնդիրները.

Երզրումի առաջն. տեղապահ Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետ իր կրկին տեղեկագիրներով յայտնած էր տեղւոյն մէկ քանի գիւղերու ժողովրդեան օրթոտոքսութեան յարած ըլլալը և այդ դաւանափոխութեան շարժառիթը։ Տ. Զաւէն Ծ. վ. երրորդ տեղեկագրով մըն ալ յայտնած էր թէ գաւառային Վալիութեան և տեղւոյն Վսեմ. կուսակալին ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ այդ դաւանափոխութեան հոսանքին առաջքը առնուած է։ Ժողովը գոհ եղաւ ձեռք բերուած այդ յաջողութիւններուն համար և որոշեց գոհունակութեան և քաջալերական գիր մը ուղղել Երզրումի գաւառային վարչութեան։

Տ. Զաւէն Ծ. Վ. գիր մըն ալ ուղղած էր Պատրիարքարան՝ որով յայտնելով Երզրումի բազմապահանջ վիճակ մը ըլլալը, կ՚ըսէր թէ ինքզինքը անկարող կը զգայ վիճակին ամէն կարգի գործերուն հասնելու և պէտք եղած կերպով իր հովուական պաշտօնը լիովին կատարելու. այս առթիւ խնդրած էր որ իր հրաժարականը ընդունուի և իրեն աւելի փոքր վիճակ մը յանձնուի։ Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետ խնդրած էր նաեւ որ եթէ կարելի է, Երզրումի առաջնորդի ընտրութեան հրահանգ ղրկուի։ Ժողովը նկատելով որ Տ. Զաւէն Ծ վարդապետի պաշտօնավարութիւնը ամէն կերպով օգտակար եղած է վիճակին, որոշեց մերժել անոր հրաժարականը և միւս կողմէ առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ տալ։

—Առաջնորդի ընտրութեան հրահանգ խնդրած էին նաեւ Ամասիոյ և Էնկիւրիի գաւառային վարչութիւններն ու առաջն. Տեղապահները։ Ժողովը նախապէս որոշած ըլլալով որ գաւառ մը երկու տարի Տեղապահով հովուուելէ յետոյ առաջնորդ ընտրելու իրաւունք կը ստանայ, յարմար դատեց վերոյիշեալ գաւառները առ այժմ ընտրութեան հրահանգ չղրկել։ Ժողովականներէն ոմանք դիտողութիւն ըրին այս որոշման դէմ և յառաջ բերին Պատրիարքարանի Օրէնքին տրամադրութիւնը որ կ՚արտօնէ ամէն գաւառ իր առաջնորդը ընտրութեամբ ունենալ. ուրիշ ժողովականներ ալ սակայն յայտարարեցին թէ երկու տարի տեղապահով հովուուիլը Օրէնքին տրամադրութեան չի հակառակիր բնաւ եւ թէ այս կերպով, գաւառը առիթ կ՚ունենայ երկու տարուան մէջ ճանչնալ իր առաջն. Տեղապահին բարեմասնութիւնները, ինչպէս միւս կողմէ ալ Տեղապահը այդ ժամանակամիջոցին մէջ ուսումնասիրած կ՚ըլլայ միջավայրը, ուրով երբ առաջնորդ ընտրուի, աւելի օգտակար կը դառնայ, քանի որ գաւառի մը ամէնէն հաւանական ընտրելին առաջն. Տեղապահն է, երբ այս վերջինը օգտակար եղած է իր տեղապահութեան պաշտօնավարութեան շրջանին մէջ։

—Ժողովը ուրիշ մէկ քանի յարաբերական խնդիրներով զբաղելէ և անոնց մասին հարկ եղած տնօրինութիւնները ընելէ յետոյ անցաւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան խնդրին։ Ս. Պատրիարք Հայրը հաղորդեց ժողովին՝ այդ մասին իր ըրած տնօրինութիւնները և Խասլայեան Սրբազա ի հեռագիրներն ու տեղեկագիրները։ Ժողովը որոշեց հեռագրել Խասլայեան Սրբազանի որ կատարուած գործողութիւններու մասին օրը օրին տեղեկութիւններ հաղորդէ Պատրիարքարան և Ս. Պատրիարք Հօր յանձնեց պէտք եղած տնօրինութիւնները ընելու գործը։

—Բալուի Գաւառ. Ընդհ. Ժողովը, Մշոյ Տ. Վարդան Վրդ. ը Առաջնորդ ընտրած և ընտրութեան տեղեկագիրը ղրկած էր Պատրիարքարան. Ժողովը յետ ք նութեան, եղած ընտրութիւնը օրինաւոր դատեց և որոշեց հաստատել կատարուած ընտրութիւնը։

—Ժողովը իր երէկուան նիստի օրակարգին վրայ ունէր նաեւ Նպաստից յանձնաժողովին տեղեկագիրը, բայց ժամանակը անցած ըլլալուն համար այդ տեղեկագրին նկատառումը թողուեցաւ յաջորդ նիստին։

—Հարսնիքներու առթիւ «փոխան ծաղկեփունջի» նուիրատուութեանց հաստատումը նորութիւն մը հռչակուեցաւ Պոլսոյ մէջ. և սակայն մեզմէ ո՛չ ոք գիտէր թէ Ազգ. Հիւանդանոցին Նպաստի նոր աղբիւր մը ապահովող այդ գեղեցիկ նորութիւնը շատոնց արդէն գործադրուիլ սկսած էր Ամերիկայի հայ գաղթականութեան մէջ, Տ. Մաշթոց վարդապետի ձեռքով։ Նամակագիր մը մեզի կ՚ըսէ թէ այդ գործունեայ երիտասարդ եկեղեցականը նախապէս յուղարկաւորութեանց առթիւ «փոխան ծաղկեփունջի» նուիրատուութիւններ կը հաւաքէր որբերուն համար, բայց վերջերը կը մտածէ թէ ինչո՛ւ անպատճառ ննջեցեալի մը սուգին առթիւ առնէ նուէր մը՝ որ ա՛լ աւելի յարմարութիւն պիտի ստանար ուրախութեան մը, ինչպէս հարսնիքի մը պատեհութեամբ հաւաքուելով։ Նամակագիրը կ՚աւելցնէ. «Տ. Մաշթոց վարդապետ մտածումը յղանալուն պէս, անմիջապէս այդ սովորութիւնը սկսաւ ներմուծել նախ Պոսթընի և յետոյ միւս թեմերուն մէջ։ Այսօր, բողբոջներ հարսնիքի առթիւ մի՛ միայն «փեսայ հագուեցնելու» մրցման ազաւուն տանէն մինչեւ քառասուն թալեր որբերուն Նպաստ կը հաւաքուի «փոխան հարսնեփունջի», — ինչպէս անուանուած է այդ սովորութիւնը։

«—Ամերիկայէն ուրիշ նամակագիր մըն ալ հետեւեալ լուրերը կը հաղորդէ մեզ.— Որբախնամ գործը հետզհետէ առաջ կ՚երթայ։ Նոր Որբախնամ մարմիններ կազմուեցան, որոնք ամէն կերպով կ՚աշխատին նպաստ հաւաքելու։ Ամէնէն գովելի գործունէութիւնը ցոյց կու տայ Տ. Մաշթոց վարդապետ։ Հայր Սուրբը Որբախնամ մարմին մը կազմեց յունուար 11ին Ուեթըրթաունի մէջ, երկրորդ մը յունուար 30ին՝ Ֆօլ Րիվըրի մէջ, և երրորդ մը փետրուար 6ին՝ Նիւ Պրիթըրթի մէջ։ Գովասանէ զատ ուրիշ բան չենք կրնար խօսիլ այս երիտասարդ արժանաւորին վրայ, որուն պաշտօնավարութիւնը ամէնէն կը գնահատուի հոս։

«—Նիւ Եորքի որբախնամ ընկերութիւնը որ 1898ին կազմուեցաւ Տ. Մաշթոց վարդապետի ձեռքով, անցեալները մեծ նըւագահանդէս մը տուաւ և զուտ 623 թալեր հասոյթ գոյացուց ի նպաստ որբերուն։

«—Հոգ. հովիւ Տ. Յովսէփ եպիսկոպոս Սարաճեան հիմն. Ուսդըրի եկեղեցւոյն քովի տունը վարձած և կահաւորելով Առաջնորդարանի վերածած է։ Նիւ Եորքի Հայերն ալ տարեկան 1200 թալեր վարձքով եկեղեցի մը վարձեցին՝ խուլերուն հետ մէկտեղ. այդ շէնքը շա՛տ յարմար պիտի գայ եկեղեցական արարողութեանց համար. բաւական ալ ընդարձակ ըլլալով՝ կրնայ շատ մարդ պարունակել. և սակայն ո՞ւր հաւատացեալ, և ո՞ւր ժամ եկող. Ժողովուրդը պաղած է իր եկեղեցիէն և չունինք շնորհքով քահանաներ որոնք կարենան փարատել վերադարձնել բոլոր այդ մոլորեալ ոչխարները։ Առանց քահանայի, տեղւոյս հայ գաղթականութիւնը կրնայ նոյն իսկ փճանալ. պիտի ունենա՞նք արդեօք շնորհքով կղեր մը որ կարենայ գիտակցաբար ձեռք առնել տեղւոյս հայ գաղթականութեան հովուութիւնը։»

—Ուսումն. Խորհուրդին շաբաթական նիստը տեղի ունեցաւ երէկ, Ղալաթիա, ատենապետութեամբ Ց Գուրգէն էֆէնտիի։—1. Խորհուրդը մասնաւորաբար զբաղեցաւ ազգային ուսումնարաններու «Փոխադարձ օգնութեան Սնտուկի» կանոնագրով, և այս մասին երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ։—2. Ակնայ, Զարսանճագի և Տիարպէքիրի ազգ. վարժարաններու վիճակացոյցերը հասած ըլլալով, զանոնք եւս յանձնեց կրթական տեսչին նախաքննութեան։—3. Մագրիգիւղի և Ֆէրիգիւղի ազգ. վարժարաններու վիճակին վրայ լսելէ յետոյ կրթական Տեսչին տեղեկագիրները, անոնց մասին ինչ ինչ կարգադրութիւններ ըրաւ։—4. Ազգ. նախակրթարաններու մէջ գործածութիւնը արտօնելու համար Ս. Գումրաեան էֆէնտիի կողմէ պատրաստուած Ընթերցարան անուն դասգրքին քննութիւնը յանձնեց Մալաթեան Գալուստ էֆ ին։

Զբաղեցաւ նաեւ գաւառային և տեղային կրթական խնդիրներով։

—Բարիզէն կը գրեն մեզ. «Ուրախութեամբ կը լսենք որ Բարիզի մեր սակաւաթիւ հայրենակից երիտասարդներէն, որոնք գեղարուեստի այլեւայլ ճիւղերուն կը հետեւին, Պ. Թէրլէմէզեան՝ աշակերտ. նկարիչ Ակադեմի Ժիւլեանի, համընթացութեան մէջ առաջին եկեր է բոլոր իր Ֆրանսացի ընկերներուն մէջէն։ Պ. Թէրլէմէզեան Վանցի երիտասարդ մըն է և շատ աշխատասէր. ճիշդ իր աշխատասիրութեան համար է որ այդ յաջողութիւնը ունեցած է և մենք յոյս ունինք որ իր ջանասիրութեամբ իրեն համար փայլուն ապագայ մը կը պատրաստէ գեղարուեստի մէջ։

—Պիլէճիկի Առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկոպոս այսօր Ս. Պատրիարք Հօր հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ և իր վիճակին մուգաթայի 1000 ղրուշ պարտքը յանձնեց։

ԼՈՅՍ Շաբաթաթերթի 35րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր հետաքրքրաշարժ ճոխ պարունակութեամբ.— Տարեկան 50 վեցամս. 25 և հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս Տէօքմէճեան, տնօրէն Լոյսի, Նորատունկեան խան, Ղալաթիա։

Ա Զ Դ

Կիրակնօրեայ մանկավարժական դասախօսութիւնք Բերայի արենտաանոցին մէջ, 5 մարտ 1900 ժամ 1½-5 (Ը Ե)։ ԴԱՍԱԽՕՍՔ 1 Յովհաննէս էֆ Հինդլեան, (Պատմութիւն Մանկավարժութեան եւ բաղդատական մանկավարժութեան) 2. Գալուստ էֆ. Մալաթեան, (Գիր եւ ընթերցանութեան ուսուցումն)։

ՎԱՐՁՈՒ ԿԸ ՏՐՈՒԻՆ լաւ կահաւորուած, աքանչելի տեսքով. օդաւէտ ու շատ աժանագին սենեակներ՝ որոնք կրնան օգտակար ըլլալ մանաւա՛նդ ընտանիքներու։

Դիմել Խաչիկ Կօհնեան Տուն, Բերա, Թէփէ-Պաշի, թիւ 123՝ Ժառտէնին դէմը։ Շատ սպասարկութիւն։

1—20 554

Տես չորրորդ երես ԲՐԷՆԴԱՆԻ մեծ վաճառատան ծանուցումը։

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՍԻՍ Գրական և Քաղաքական Շաբաթաթերթի 10րդ թիւը հրատարակուեցաւ այս առտու, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

«Պատուոյ տեղդ». ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ.— Բանաստեղծութիւններ. Իրիկուններ Վ. ՄԱԼԷԶԵԱՆ.— Խ բուած սիրտ. Կ. ՈՍԿԵԱՆ.— Թէ ո՛ւր գրեցի իմ առաջին ոտանաւորս. Յ. ՍԵԹԵԱՆ.— Կիլիկիան Նօբեր Սիս և իր Մայրավանքը. ՍՍԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ.— Հարրի Սթիլ Մորիսըն (Ամերիկեան բարքեր)։— Թիթեռնիկի մը պատմութիւնը. ՑՈՎՀ. ԴԱԶԱՆՃԵԱՆ.— Մնակեան թատերախումբը Ազր. Պոլսոյ մէջ (Վերթակցութիւն «Մասիսի»)։— Քաղաքական կացութիւն. Մ. Ն.— «Դօնէտի Ֆրանսէզ»ը այրած (Բարիզեան արձագանգ)։— «Մասիս»ի Ցուցասերը. Տ. Ա.

* * *

ՄԱՍԻՍ ձեռքէ կը ծախուի հատը ՔԱՌՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅԻ։ Տարեկան բաժանորդագինն է կէս օսմ. ոսկի՝ թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ՛ գաւառներու համար, կանխիկ։ Արտասահման 12 Ֆրանք։ Խմբագրութեան կեդրոնն է Ղալաթիա, Նորատունկեան խան, թիւ 13։

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Մարտ 14ի թերթերէն)

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ՔՐԻՒԿԸՐԻ ՈՒ ՇԹԱՅՆԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Ահաւասիկ այն հեռագիրները զորս Թրանսվալի և Օռանժի նախագահները ղրկեցին Լորտ Սոլզպէրիի.

Պլէօմֆոնթայն, 5 Մարտ.—Այս ցաւալի պատերազմին հետեւանքով թափուած մարդկային այնչափ արիւնները ու արտասուքները և հարաւային Ափրիկէի մէջ սպառնացող տիրելիք թշուառութիւնը պիտի մղեն պատերազմիկ կողմերը Աստուծոյ ներկայութեանը իրարու հարցնելու թէ ինչ պատճառաւ իրարու հետ պատերազմած են։ Այդ պատերազմին սպասուած արդիւնքին համար կրնա՞նք արդարացնել այս սոսկալի թշուառութիւնը ու աւերումը. Անգլիացի քաղաքագէտներէն ոմանք պնդեցին թէ մենք այս պատերազմը առաջ բերած ենք, նպատակ ունենալով Անգլիոյ վեհապետական իրաւունքներուն միւ-սել և կամ հարաւային Ափրիկէի այդ մասը Անգլիոյ ձեռքէն առնել։ Այդ յայտարարութիւնը բոլորովին հակառակ է ճշմարտութեան։ Մենք հրապարակաւ կրնանք յայտարարել թէ այդ պատերազմին ձեռնարկելու մեր նպատակն էր պաշտպանել մեր իրաւունքները որոնց գոյութեանը դէմ կարելի չէ ո և է դիտողութիւն ընել։ Պատերազմը ցարդ շարունակելով նպատակ ունինք պաշտպանել կեանքն ու ինչքը այն անգլիական հպատակներուն որոնք մեզի հետ կ՚արշաւեն ձեր զինուորներուն դէմ։ Ահաւասիկ այս պայմաններով է որ կ՚ուզենք հարաւային Ափրիկէի մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատել, բայց երբ համոզում գոյացնենք թէ Անգլիա մտադրած է ջնջել մեր անկախութիւնը, այն ատեն, հակառակ Անգլիոյ նիւթական մեծ ոյժին, բացարձակապէս որոշած ենք պատերազմը շարունակել հետեւանքը ինչ որ ալ ըլլայ։ Հաստատապէս կը յուսանք թէ Աստուած մեզի երեսէ պիտի չձգէ և մեր փափաքը պիտի իրագործէ։ Մենք ժամանակին կըրնայինք այս տեսակ յայտարարութիւն մը ընել, բայց զգուշացանք, վասն զի չուզեցինք դպչել Անգլիացիներուն արժանապատուութեանը որ վիրաւորուած էր՝ մեր զինուորներուն մինչեւ անգլիական երկրին կեդրոնը յառաջանալէն։ Յետոյ համոզում գոյացուցինք թէ Անգլիացիները այլեւս վշտանալու բան մը չունին, քանի որ մեր մէկ զօրախումբը Անգլիացիներուն ձեռքը գերի ինկած է և Լորտ Ռոպըրթսի բանակը քանի մը տեղեր գրաւած է Օռանժի մէջ, որով Անգլիացիներուն տիրեցութիւնը ու փառքը վերահաստատուած են։ Կ՚ուզենք թէ՛ բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհի թէ՛ Անգլիոյ կառավարութեան և թէ Անգլիոյ ազգին առջեւ յայտարարել թէ ինչ բաղձանքներով կը պատերազմինք և թէ ինչ պայմաններով պատրաստ ենք հաշտութիւն կնքել։

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԷՐԻԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

«Ստացանք մարտ 5 թուական ձեր հեռագիրը։ Անգլիոյ տէրութեան և հարաւային Ափրիկէի կառավարութեանց միջեւ կնքուած պայմանագրութեան համաձայն, խաղաղութիւնը մինչեւ 1899 հոկտեմբեր կը շարունակուէր։ Յետոյ Անգլիոյ և Թրանսվալի միջեւ մէկ քանի ամիս բանակցութիւններ կատարուեցան՝ Թրանսվալ բնակող անգլիական հպատակներու բողոքներուն վերջ մը տալու նպատակով։ Այդ միջոցին Թրանսվալ սպառազինութիւններ կատարեց, որով Անգլիա ալ սկսաւ աւելցնել Բարեյուսոյ Գլուխին իր զինուորներուն թիւը։ Անգլիա չէր հաւանած որ մինչեւ այն ատեն պայմանագրութիւնով մը վաւերացած իր իրաւունքները միասուին։ Վերջապէս քանի մը օր եւքը Թրանսվալ, Անգլիոյ թագուհիին դէմ նախատալից վերջնագիր մը ղրկելէ յետոյ, պատերազմ հռչակեց։ Օռանժի երկիրն ալ, որուն հետ ո և է վէճ չկար, նոյն ընթացքին հետեւեցաւ։ Ատկէ ետքը հարաւային Ափրիկէի զինուորները անգլիական հողը մտան, որով անգլիական գաղթավայրերը այդ պատերազմին հետեւանքով կեանքի ու ինչքի շատ մը միասներու ենթարկուեցան։ Թրանսվալցիները ձեռնարկեցին անգլիական երկիրներու բնակիչները, իբրեւ իրենց հպատակը նկատելով, այլ և այլ իրաւունքներէ զրկելու։ Թրանսվալի կառավարութիւնը եօթը տարիէ ի վեր պատերազմի պատրաստութիւն տեսաւ և հաստատուեցաւ թէ այդ սպառազինութիւնը մի միայն Անգլիոյ դէմ է։ Այդ պատերազմական պատրաստութեանց հիմնական կէտին և ճշմարտութեան հակառակ կարծիք յայտնած էիք, որով ձեր առաջ բերած խնդիրներուն հիմնական մասերուն վրայ խօսիլ յարմար չենք դատեր։ Իբրեւ արդիւնք այդ գաղտնի սպառազինութեանց, Անգլիա պարտաւորուեցաւ պաշտպանողական հետեւիլ։ Այդ պատերազմը պատճառ եղած է դրամական մեծամեծ կորուստներու և բազմաթիւ թանկագին կեանքերու փճանալուն։ Այս աղէտը պատիժ մըն էր Անգլիոյ որ քանի մը տարի առաջ Թրանսվալի անկախութիւնը ապահովցուցած էր։ Թրանսվալ ու Օռանժ Անգլիոյ հողը արշաւած և չարիքներ գործած ըլլալնուն համար, բրիտանական կառավարութիւնը ո՛չ Թրանսվալի և ո՛չ ալ Օռանժի անկախութեանը կը հաւանի»։

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Լա Հէյէն կը հեռագրեն թէ Քրիւկէր նախագահին խնդրանօք Հոլանտայի Թագուհին մեծ տէրութեանց հեռագիր մը ուղղելով անոնց միջամտութիւնը ուզեր է։ Այդ մասին ծանուցագիրներ փոխանակուեր են քանի մը դահլիճներու միջեւ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Բեդերպուրկէն կը հեռագրեն գերմանական թերթերուն թէ Զարին Բարիզ ուղեւորելու խնդիրը կը քննուի բարձրագոյն շրջանակներու մէջ։ Արտաքին գործոց նախարարը համամիտ չէ, բայց ելմտական նախարարը կ՚ուզէ որ այդ ուղեւորութիւնը կատարուի։ Տակաւին վերջնական որոշում մը տրուած չէ։ Զարը եթէ Ֆրանսա երթայ, ծովի ճամբով պիտի կատարէ ուղեւորութիւնը։

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 16 մարտ. — Նաթալի ամբողջ Ափրիքանտերները Պոէրներուն միացած են որոնք Պիկկարսպէրկի մէջ համախմբուած են։

—Քէլի Քեննի զօրավարը մարտ 14ին Պլէօմֆոնթայնը անցնելով սկսաւ յառաջանալ դէպ ի հիւսիս։

—Լորտ Ռոպըրթս յայտարարութիւն մը հրատարակեց՝ Օռանժցիները հնազանդութեան հրաւիրելով։

—Հեռագիր մը, որ հաստատուած չէ, կը ծանուցանէ թէ Օռանժի նախագահը՝ Շթայն հնազանդութիւն յայտներ է։

—Ժուպէռ զօրավարը, որ իր զօրքերը Պրանտֆորտ հաւաքած է, Քլէմենց, Կէթէյքըր ու Պրապանթ զօրավարներէն պաշարուած է։

—Պ. Չէմպըրլէն ծանոյց Երեսփ. Ժողովին մէջ թէ Քրիւկէր նախագահը զեկուցած է որ անձնապէս պատասխանատու պիտի ըլլայ Թրանսվալի մէջ անհատական ստացուածքներու կրելիք միասին։

ՊՈՐԹՈՒԿԱԼ

ԼԻԶՊՈՆԱ. —Լրագիրները ստոյգ աղբիւրէ առնելով կը ծանուցանեն թէ մօտերս 5000 զինուոր և հրետանի մը արեւելեան Ափրիկէ պիտի ղրկուին։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ. —Անբարոյականութեան դէմ պատրաստուած օրինագիծին վիճաբանութիւնը կը շարունակուի Երեսփ. Ժողովին մէջ, բուռն աղմուկներով։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ՀԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակռաներու չգոյութիւնը կը միասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւացունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնաբուժի անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երբեմն և անարմատ ակռաները՝ արհեստական ամենազգեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, եայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ՚ապահովեն։

Ամէնէն փտած, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը

ԼԸ ԲՌՕՎԷՆՍ ՌԷԻՒՆԻ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ, ԿԱՐԿՈՒՏԻ ԵՒ ԴՈՒԱՐԻ

Հիմնուած 1887 ին

Ընդհանուր Տնօրէնութիւն.—Պ. Ժ.-Պ. Վօլֆ. Ընդհ. Տնօրէն, Պ. Ժ. Մէսթրակ, Օգնական Տնօրէն։ Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ, Արշակ էֆ. Ունճեան։

Ընկերութեան կեդրոնը՝ Պուլվար մը Սէն, թիւ 51, Բարիզ։

Լա Կազէթ տէ զ՚Ասիւրանս անուն ապահովագրական հանդէսին մէջ կը կարդանք.

Այս պատուաւոր ընկերութեան նկատմամբ լաւ լուրեր ստացանք։

Հազիւ տարի մըն է Լէ Բռօվէնս Ռէիւնիի վարչութիւնն ու տնօրէնութիւնը կերպարանափոխուած են, և արդէն բաւ շա՛տ նպաստաւոր արդիւնքներ ձեռք բերուած են այդ տարեշրջանին մէջ։

1898 նոյեմբեր 15ին, երբ ընկերութիւնը բարեփոխութիւններ ներմուծեց իր մէջ, մեծ յոյսեր յայտնուեցան իր առաջացման համար. այսօր՝ ուր այդ բարեփոխութեանց շնորհիւ այնչա՛փ առաւելութիւններ կը վայելէ ընկերութիւնը, և այնչա՛փ առաջացում ցոյց կու տայ, անշուշտ ինքնին կը հասկցուի թէ այդ յոյսերը բնաւ ի դերեւ չեն ելած։

Այն ատեն կ՚ըսուէր թէ շնորհիւ նոր վարչութեան, ընկերութիւնը՝

1 Պիտի աւելցնէր իր դրամագլուխը։

2. Ընդարձակէր իր գործառնութիւնները։

3. Պահեստի գումարներ պիտի բաւեցնէր։

4. Բաժնետէրերուն շահաբաժին պիտի վճարէր։

Այս պահուս կրնանք հաւաստել որ ընկերութիւնը իրականացուցած է իր բոլոր խոստումները։

1. Ընկերութեան դրամագլխին առաջին միլիոնը գրեթէ ամբողջովին ստորագրուած է,

2. Ուղղակի գործառնութիւնները մեծ զարգացում ստացած են։

Արկածներու ճիւղը որ այնչա՛փ յարմարութեամբ աւելցուած է ընկերութեան միւս գործառնութեանց, անակնկալ արդիւնքներ տուած է ա՛յն ատենէն, որ մի՛ միայն այդ ճիւղին համար գիզուած բումները կ՚անցնին 200,000 Ֆրանքը։

3. Պահեստները աւելցած են անհամեմատ կերպով, և ամէնէն դժուարահաճներն անգամ ինքզինքնին գոհ պիտի նկատեն։

4. Հինգ առ հարիւր շահաբաժին մը պիտի բաժնուի բաժնետէրերուն՝ 1899ի տարեշրջանին մէջ։

Ահաւասիկ իրական յաջողութիւն մը, որ պիտի կրնայ գոհունակութիւն պատճառել թէ՛ բաժնետէրերուն, թէ՛ ապահովագրուածներուն և թէ Լէ Բռօվէնս Ռէիւնիի գործակալներուն։

Այս արդիւնքները որոնք պաշտօնապէս պիտի հաղորդուին հանրութեան՝ երբ 1899ի տարեշրջանին հաշուեկշիռը հրատարակուի, բոլորովին ճշմարիտ են, բան մը զոր մենք ալ կը հաստատենք մեր կողմէ. որովհետեւ Պ. Վօլֆ՝ որուն ուղղամիտ անկեղծութիւնը վեր է ամէն տարակոյսէ, և որ բան մը չունի ծածկելիք, բարեյօժարութիւնը ունեցաւ մեզի ներկայացնելու վերոյիշեալ թիւերը. այդ թիւերը ամենուս առիթ կու տան ըսելու՝ թէ Լէ Բռօվէնս Ռէիւնիի ընկերութիւնը, տարուան մը կարճ ժամանակամիջոցի մէջ վերջին ծայր լուրջ զարգացում մը ունեցած է, և թէ այդ կարճ ժամանակամիջոցին մէջ կրցած է ամէնէն նախանձելի դիրքերէն մէկը գրաւել պէտք ապահովագրական լաւագոյն ընկերութեանց շարքին մէջ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Երէկուընէ այսօր աննշան տարբերութիւններ միայն կան սակերուն վրայ դէպ ի անկում։ Այսօր վերջացող շաբթուս մէջ թէեւ բաւական ելեւէջներ ունեցան գիները, բայց նախորդ շաբթուան ոգեւորուած գործառնութիւնները չեղան ոչ մէկ թուղթի վրայ, ի բաց առեալ միայն Թրանսվալի թուղթերը, որոնք, ինչպէս կը տեսնուի, 5 Ֆրանք վրայ դին և հաստատ կը մնան նոյն Սակին՝ 69 Ֆր ին վրայ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	04 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	25	06
Ամէնէն վար գին	»	25	03
Ռումէլիի Երկթ. զոց.	Ֆր.	125	—
Ամէնէն բարձր գին	»	125	25
Ամէնէն վար գին	»	124	62 ½

ԲԱՑՈՒՄ 4 Մարտ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	25	04 ½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124	62 ½
Օսմանիյէ		431	25
Ռէժի		305	
Օսմ. Պանքա		12	87
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթ.		2	35
Յօս. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Ա. Ո.	0	12
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	40
Թրամուէյ բաժնեթ.		680	—
» ժուիսանս		232	17 ½
» պարտաթ.	Ֆր.	483	
Քառասուն Չօլսու	»	476	—
Թրանսվալ	»	69	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	110	13
Չոլ էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմիզ	»	51	09
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէճիտիէ	»	96	10
Ռուսկի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	17 ½
» » » չէք	»	110	07 ½

Բարիզ » »	Ֆր.	22	99 ¾
» » » չէք	»	22	89 ¾
Պէրլին անմտոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	21	98

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 16 Մարտ

Անգլիական Քոնսոլիտէ	101	31
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	46	75
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.	22	87
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. զոց.	22	75
Օսմանեան Պանքա	12	87
Ռուսական 1890	101	25
Հելլենական 5 %	39	50
» Մօ օրօլ	45	50
Պուլկարական 1883	87	—
Էժիպսիէն իւնիֆիէ	104	50
Զարթըրտ	3	12
Տոմինիալ	103	—
Թրանսվալ	2	81
Այտըն երկաթուղի	9	50
Փոխառինութ ւն	25	45

ԲԱՐԻԶ, 16 Մարտ

Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101	22
» » 3 ½ %		103	—
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	23	80
» » » զոց.	»	23	77 ½
» » » Բ.	»	47	25
» » » Գ.	»	27	40
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	576	—
Օսմանիէ	»	431	25
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	127	—
Օսմ. մաքսատուն	»	507	—
Օսմ. Ռէժի	»	305	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		499	50
Քրէտի Լիոնէ		1150	—
Ռուսական Ռանթ	»	94	50
Օսմանեան պարտքին	»	72	37
Էժիպսիէն իւնիֆիէ		106	70
Թրանսվալ	»	71	75
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	210
Տոմինագեղչ	»	03	50
Զարթըրտ		90	—

ՊԵՐԼԻՆ, 16 Մարտ

Ռուպլը	»	216	50
Ռումէլիի երկաթուղի	»	123	60
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	285

ՎԻԵՆՆԱ, 16 Մարտ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	243	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	122	80
Օսմ. Ռէժի	»	144	50

ՊՐԻՒՍԷԼ, 16 Մարտ

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	22	—
Ռումէլիի երկաթուղի	124	50

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

«ԴԵՂԱՐԱՆ ՆՈՌՄԱԼ»
192 ԲԵՐԱ ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ 192

Բերայի կեդրոնը, և «Սիթէ տը Բերա» շէնքին անկիւնը հաստատուող այս նոր դեղարանը որ դեղագործութեան արուեստին ամէն կատարելութիւններով օժտուած է, իր դեղերուն զտութեամբ, թարմութեամբ և դիւրամատչելի գիներով օգտակարապէս կը ներկայանայ կըլլին հասարակութեան և իր վաղեմի յաճախորդաց։

Դեղարանին տէրը Հ. Էմիրզէեան քանի մը տարիներէ ի վեր ծանօթ է իր Կ. Պոլսոյ Սուլթան Մահմուտի Դամբարանին դիմաց ունեցած մեծ դեղարանովը զոր ամբողջովին ծախած և այս նորը հիմնած է։

Դեղարանին վրայ խորհրդակցութեան սենեակ մը յարգելի բժշկաց տրամադրութեան ներքեւ դրուած է և դեղարանը մինչեւ կէս գիշեր բաց է։

512 15—25

ԶԱՐԵՀ ՊԷՆԿԼԵԱՆ
ԳՈՄԻՍԻՈՆ ԽԱՆ ԹԻՒ 49

Դրասենեակ ամէն տեսակ Սակարանական գործառնութեանց, ուր կը կատարուին կանխիկ և թէ օդային —ճավա— առուծախներ արժեթուղթերու և բաժնեթուղթերու, ինչպէս նաեւ քոնսոլիտէի, երկաթուղիի, և այլնի և այլնի վրայ։

Կատարեալ խորհրդապահութիւն և ուղղամտութիւն։ 550

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852 ին

Կեդրոնական գրասենեակ ընկերութեան յԱնգլիա «Լանքաշայր Էնշիւրընս Պիւլտինկ Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչեսթըր։

Դրամագլուխ	անգլ. ոսկի	3,000,000
Պահեստ	» »	1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ կարասիք, վաճառականական ապրանք, եւն, եւն, ամենանպաստաւոր պայմաններով, ո և է կերպով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները կ՚ընծայէ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ

Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահույց մասնակցութեամբ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՓՕՆՏ ՍԷԼԸՐ և ԸՆԿ.
Թիւ 4, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա
78—104

ԷՔԻԹԱՊԼ

Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց

Աշխարհիս էն հարուստ և էն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատէ խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն

Միայն 20 տարեվճարով

Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի

(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց թարիֆի համաձայն տարեվճարն է	ֆր.	4140
Էքիթապլ ընկերութեան » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ Էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուան մէջ » » »	»	14640
100ին 5էն բարդադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը

Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ 489

ՌՈՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. իրատէով պաշտնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր.
1898ի հասոյթք	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ժառ.	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քուրսքի խան (Ներքին Մաքսատուն) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ԲԷՐՔԷՆ 524

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1900 Մարտ 1 (Ն. Տ.) հինգշաբթիէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 222 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 221 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.
10	25	մկն. Էսկի-Շէհիր	ժմ.	1	25
11	7	» Կէօքճէ քըրըք	»	12	45
12	5	» Սապօնճը բունար	»	12	3
12	59	» Ալայուն	»	11	7
1	41	» Չէքիւրլէր	»	10	24
2	37	» Տէօյլէր	»	9	32
3	6	» Իհսանիյէ	»	8	50
3	30	» Համամ	»	8	23
3	44	» Կազլըկէօլ համամ	»	8	14
4	31	» Աֆիոն Գարա Հիսար	»	7	43
5	11	» Պէօյիւք Չօպանլար	»	6	50
6	4	» Չայ	»	6	3
6	53	» Իսհագլու	»	5	12
7	17	» Եասսըան	»	4	45
7	46	» Աք չէհիր	»	4	23
8	18	» Ազըլը քէօյ	»	3	45
9	—	» Չավուշճը քէօյ	»	3	7
9	38	» Իլկին	»	2	35
10	25	» Գատըն-Խանը	»	1	43
11	18	» Սէրայ-Ինի	»	1	1
11	50	» Մէյտան	»	12	23
12	52	» Բունար-Պաշը	»	11	18
1	30	ժմ. Գօնեա	մկն.	10	30
իրկն.				առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 122 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 121 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.
12	20	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմ.	11	20
1	6	» Աք Պունար	»	10	36
1	48	» Ալըու Քէօյ	»	10	1
2	34	» Պէյլիք Ախուր	»	9	7
3	44	» Սարիքէօյ	»	8	2
4	38	» Պիչէր	»	7	1
5	20	» Սաաիլէր	»	6	19
5	58	» Պէյլիք Քէօփրիւ	»	5	49
6	50	» Բօլաթլը	»	5	—
8	10	» Մալը Քէօյ	»	3	35
9	10	» Սէնճան Քէօյ	»	2	27
10	—	ժմ. Էնկիւրիւ	մկն.	1	35
իրկն.				առտ.	

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 325 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 4 6 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.
5	25	մկն. Համիտիէ	7	1
5	46	ժմ. Ատա-Բազար	7	22

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԷՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 324 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտ. Ժ.	Վ.	Թ. 323 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
1	5	11	15	մկն. Ալայունտ ժմ.	12	30	10	35
1	25	11	35	ժմ. Քէօթահեա մկն.	12	10	10	15

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON D'ÉTÉ, sur demande affranchie adressée à MM. JULES JALUZOT & Cie PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en un seul colis-postal.

Les envois qui ne peuvent être faits par colis postaux, sont expédiés franco Marseille ou, sur demande, *franco destination*, à partir de 100 fr. moyennant 5 % d'augmentation sur le montant de la facture. — Ces envois peuvent être expédiés contre remboursement

ՔԻՆԻՆԻ ՀՆԱՐԻՔ

ՊԵԼԹԻԷԻ ՔԻՆԻՆԻ ՔԱՓՍԻՒԼՆԵՐԸ

QUININE de PELLETIER

Բոլոր բժիշկներուն կողմէ ընդունուած իր ազդեցութեան համար ընդդէմ գլխացաւերու, ջղացաւերու, տենդերու, կաթուածի, յօդացաւի, մաշմնոյ ակարութեան։ Մեծապէս ազդեցիկ են ընդդէմ ինֆլուէնցայի, հարբուխի, ցրտառութեան։ Մէկ քափսիւլն աւելի ազդու քան գաւաթ մը քինաւ.

10 20 և 100նոց տուփիկներ։ Իւրաքանչիւր տուփ կը կրէ անունը սոս տպուած . . . .

Կեդրոնատեղի Փարիզ, Վիվիէն փողոց 8 և գլխաւոր դեղարաններ A.

ՈՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Հիմնեալ 1828—1829ին

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ 97 Միլիոն

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ 137 Միլիոն

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն Սիմոն էֆ. Քաչաէրլեան

Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Թաշտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի, Պոլսոյ, Սեւ ծովու և Սեւ ծովի միջեւ կանոնաւոր ճամբորդութիւններ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	
[illegible]	3000	Թեպա	2500
[illegible]	3000	Նէֆթիս	2400
Քէլթիք	3000	Օսայրիս	2250
[illegible]	3000	Թէբես	2250
[illegible]	3000	Մեմֆիս	2000
[illegible]	3000	Մարօրին	1500
[illegible]	2500	Փալլէս	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ. Ռեքթոլ խան

ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվերբուլ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եաննի Բուչենդորֆ [illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատառապեալ ցաւած ակռաներն ալ անցաւ կը լեցնեն. ցաւազերծ ու յատուկ վիրաբուժութիւն պայմանաւ։

Նորանոր եղանակաւ, ոսկի, ճենապակի, և գիմոգրաֆ արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, գեղեցկութեան և ամուր բերանին, ծամելու և բնական խօսելու նպաստաւոր։

Բոլոր հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թերաբուժական գործիքներու և ամենակատարելագործեալ ազդակներու միջոցաւ, առանց ցաւի առողջացումը։

Տ. Գ. Չմեանները կիրակի օրերն ալ, (Փոլս կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (Փոլս կէս ցերեկ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։ 197

Գտուցանելու կրնան գտնել իւրեանց բնակարանին, Թիւ 1 [illegible]

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուականը (... Սեֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՒՐՍ ԵԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմրնս Ցակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի հավուսը փողոց, Օսմ. Նամուսատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ Մարբուճճըլար, Զարչըլը խան, Թիւ 21 194

ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԵՆԷ ԶՈՒՐԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թ Թեւ կերպով պաղ առնելով, կամ խիստ պաղ ըմպելի մը խմելով և կամ քրտնած մարմնով հովին դէմ կենալով և դեռ այս կարգի շատ մը աննշան պատճառներով մարդս շատ անգամ հարբուխի ենթարկուելով կը սկսի հազալ ու տառապիլ։ Եւ եթէ ենթակային կազմուածքը ընդունակութիւն ունի, հազերը կամաց կամաց կը տեղաւորուին։ Առողջութեան յարգը գիտցող մարդը աչալուրջ այս թեթեւ կարծուած պարագաներուն մէջ է որ, պէտք է փութայ անձը պաշտպանել վտանգաւոր հետեւութիւններէ. որովհետեւ ծանօթ ճշմարտութիւն մըն է որ հարբուխն ու հազը երբ երկար ժամանակ անխնամ մնան, վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենան և մինչեւ իսկ թոքախտ կրնան պատճառել։ ՔՕՆԷՅԻ ՔԱՓՍԻՒԼՆԵՐԸ հրաշալի ազդեցութեամբ կը բուժեն շնչառական գործարաններու յատուկ հիւանդութիւնները, հազը, հարբուխը, կրծքացաւը, դժուարաշնչութիւնը, պրօնքիթը, թոքի բորբոքումը և բոլոր այս կարգի հիւանդութիւնները։ ՔՕՆԷՅԻ ՔԱՓՍԻՒԼՆԵՐԸ կը ծախուին մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 21—60

ՈՅԺԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՕՇԱՐԱԿ

Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տոքթ. Լուսան տիւ Պօա կը գրէ. «Բազմաթիւ հիւանդներու վրայ ըրած յաջող փորձերս, զիս համոզեցին որ, ԷԼԻՔՍԻՐ ՎԻԹԱԼԸՆ յոգնած ու տկարացած անդամները զօրացնելով երիտասարդական ոյժ և թարմ կեանք կը պարգեւէ մարմնոյն։ Նախ արիւնը կը մաքրէ, կը զօրացնէ ու աստիճանաբար կը բուժէ տկարութիւնը, մէջքի և ողնայարի ոսկորներու ցաւերը, վատուժութիւնն ու անբուժելի հռչակուած ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ.» Ծննդական գործարաններու յատուկ ազդու դեղերովը ծանօթ Բրոֆ Միւրի պատրաստած այս ԷԼԻՔՍԻՐ ՎԻԹԱԼԸՆ կազդուրիչ, գրգռիչ և մարսեցուցիչ ըլլալով, ծխելէ, ապաքինողներ և դեղծումներու պատճառով անկարողութեան ենթարկուած անձեր անհրաժեշտ է որ փութան օգտուիլ այս քաջցրահամ էլիքսիրին աւշեցուցիչ յատկութիւններէն։ Կը ծախուի Գասապեանի, Քիւչիւքեանի, Մէչիքեանի, Վօնտեցեանոսի դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ։

527 5—52

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսունըրոպ տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, հանգուցեալ մուխթար Ցակոբ աղայի տունը։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենաճին Միջազգային Ընկ. ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յՆւ-Եօրք

Բարէզ 1 և 3 Լը Բէյթէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իթալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուրով իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոգա-Տամ տէ Վիգթուառ փողոց Թ. 42.

1898 Ցունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըլլաականն Ընկերութիւնն և որոնց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ ապա անէն փնտռ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք երբեւ հասուցթարեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ ստացուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա Ժ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Քննիչ-Պատուիրակ Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

192 Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հեսեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

ԼԱՆՔԸՇ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն. | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 289 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Գ. Կոմս Էտմոն Զինչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գօյոմօն Նաքօ, » » » » »
» Անթուան Բրօքէչ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քոմիսէր

Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօգօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտօ	1695	Մարէնկօ	2278	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հէրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիքքօ	1735
Արքօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Մէքսայօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պատանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սալէրնօ	1200
Պօրօտինօ	1254	Տուրօ	2833	Հօրաթիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրավօ	1718	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1545
Պրինօ	841	Էտինամօ	504	Իտալօ	2254	Նէրօ	1083	Թօրպօ	3827
Պրաֆֆալօ	4421	Էրօ	2464	Ինտօ	5540	Օթօ	4100	Թօլէտօ	1470
Քէլլօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնէկալօ	4096	Թօրքիտօ	487
Քալիզօ	1337	Էրդօ	1481	Լիէժօ	1058	Օրլանտօ	1525	Ուրպինօ	2429
Քամէօ	1244	Ֆլատօ	954	Լօմպարտօ	2307	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Քազօ	1094	Ֆլամինկօ	1823	Լօվկօ	1700	Փօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքալօ	2729	Ֆլամինիօ	849	Լէօ	1058	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2393
Միսէրօ	1834	Ֆրանչիսկօ	4582	Լէրանդօ	2872	Րինալտօ	1663	Վէտօ	1859
Կիլօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Կօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Հըլլէն շոգենաւը, Նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 3ին և ամսոյս 16ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Կ 7 20 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դ 8 21 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (ճամբորդելով Աղեքսանդրը ալ, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քաֆ ալ)։
Եշ 9 22 Օտեսա ժամը ...ին միջօրէէն առաջ։
Օ 9 22 Ինէպօլու, Սինոպ Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր 10/23 Օտեսա ժամը 4 ... յետ միջօրէ։ 52

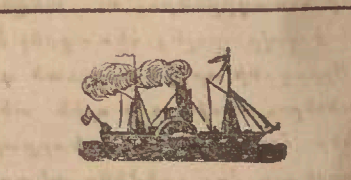

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Մարտ 19ին Սիրճասի, Անատոլուի ծովեզրէն Առնելու շոգենաւը Անվէրսէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Մարտ 20ին Սիրճասի, ուղղակի Մարսիլիա։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար. Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեաց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաֆին վրայ։ 516 Թ. ՌԸՊՈՒՀ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Որոշ տեղեր եւ ... անգամ կը բանի Լիվերբուլ և Արեւելեան գիծը

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Գամպիա	4561
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	2574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Աուրանիա	7268	Աղլաա	2392
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	3168
Քէֆալոնիա	5517	Քարթիա	2241
Կալլիա	4809	Քալիպրիա	3144
Սիթիա	4557	Քըլինիան	1896
Ալեփպօ	2143	Մորոկքօ	1855
Քէտար	1876	Քամպանիա	1295
Լիւպուրկ	1614	Լուսիթանիա	1285
Գազալիոնիա	4845		

Ալեփփօ շոգենաւը, Նաւապետ Հափօրն, Լիվերբուլէն Պոլսոյ նաւահանգիստը պիտի հասնի դէպի Մարտ 22 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ Joly et Seager

Մէյտանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա. Քարա Մուսթաֆա փողոց 25